

Dette temahæfte indeholder en lang række ideer og forslag til den gode praktik i social- og sundhedsassistentuddannelsen. Hæftets målgruppe er primært praktikansvarlige og -vejledere inden for denne uddannelse.

Ideerne er indsamlet på en række praktiksteder og repræsenterer deres gode ideer og erfaringer. Andre kan frit plukke i materialet og anvende det direkte eller som inspiration til udvikling af egne materialer og egen praksis.

Ideer og forslag spænder over temaer fra introduktion, vejledning og evaluering, elevens egen uddannelsesbog og til organisationsformer, tænkefelter og uddannelsesprogrammer og praktikvejledernes uddannelse.

Ideer til læring i praktikken

Ideer

til læring i praktikken
- i social- og sundhedsassistent-
uddannelsen

Idékatalog

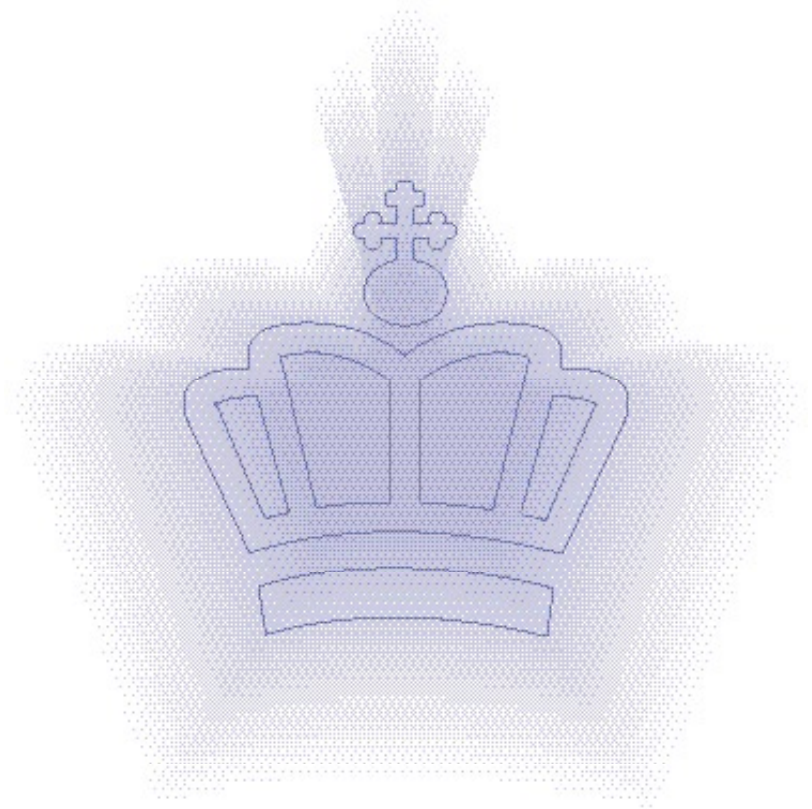
Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 2 - 2000

Ideer til læring i praktikken

- i social- og sundhedsassistent- uddannelsen

Idékatalog

Inspirations- og støttematerialer til udvikling af praktikken i
social- og sundhedsassistentuddannelsen

Ideer til læring i praktikken - i social- og sundhedsassistent- uddannelsen

Idékatalog

Danmarks Erhvervspædagogiske
Læreruddannelse
Helle Nyhuus, Social- og Sundhedsskolen i
Københavns Amt
Vibeke Henriksen, Lisbeth Røhr og
Else Marie Sølgaard, Skolen i Hammer Bak-
ker

Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 2 - 2000

Undervisningsministeriet

2000

Ideer til læring i praktikken - i social- og sundhedsassistentuddannelsen

Publikationen indgår i Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie som nr. 2-2000 og under temaet *brugerne af uddannelse, interessenter og samarbejde med disse*

Forfattere: Jane Olesen (red.), Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, Helle Nyhuus, Social- og Sundhedsskolen i Københavns Amt, Vibeke Henriksen, Lisbeth Røhr og Else Marie Sølgaard, Skolen i Hammer Bakker

Redaktion: Werner Hedegaard, DEL
Omslag: Kontrapunkt A/S

1. udgave, 1. oplag, januar 2000: 2400 stk.

ISBN 87-603-1652-7
ISBN (WWW) 87-603-1654-3
ISSN 1399-2279
Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie (Online) ISSN 1399-7386

Udgivet af Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen,
Området for erhvervsfaglige uddannelser

Bestilles (UVM 7-301) hos:
Undervisningsministeriets forlag
Strandgade 100 D
1220 København K
Tlf. nr. 3392 5220
Fax nr. 3392 5219
E-mail: forlag@uvm.dk
eller hos boghandlere

Repro og tryk: Malchow A/S, Ringsted

Trykt med vegetabiliske trykfarver på 100% genbrugspapir

Printed in Denmark 2000

Publikationen er blevet til på baggrund af FoU-projekt nr. 80155 og erfaringer fra et forudgående FoU-projekt inden for social- og sundhedshjælperuddannelsen - publiceret i *Læring i praktikken - i social og sundhedshjælperuddannelsen* (UVM 7-280)

Forord

Praktikuddannelsen er en væsentlig og uundværlig del af de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser. Kvaliteten af praktikuddannelsen er afgørende for, at eleverne kan tilegne sig de ønskede - og nødvendige - kvalifikationer, beskrevet i uddannelsens mål.

I begyndelsen af 1999 udsendte Undervisningsministeriet et idékatalog, Læring i praktikken - i social- og sundhedshjælperuddannelsen. Det hæfte var et af resultaterne fra et omfattende forsøgs- og udviklingsarbejde, der skulle analysere og dokumentere, hvordan praktikuddannelsen foregår i social- og sundhedshjælperuddannelsen - på udvalgte praktiksteder.

De indsamlede materialer fra praktikstederne - de gode ideer samlet i ovennævnte temahæfte - blev stillet til rådighed for alle elever, praktiksteder, praktikansvarlige og praktikvejledere i hjælperuddannelsens praktikuddannelse.

Efterfølgende har det været et ønske at tilvejebringe et tilsvarende materiale til brug i praktikken i social- og sundhedsassistentuddannelsen. Dette ønske opfyldes nu gennem nærværende temahæfte, der lige som det første har form af et idékatalog, der præsenterer udvalgte ideer, forslag og konkrete materialer fra de deltagende skoler og praktiksteder. Materialet kan frit anvendes i den præsenterede form, men ofte vil det skulle tilpasses den aktuelle anvendelse.

Efter Uddannelsesstyrelsens opfattelse kan indholdet i temahæftet give inspiration og medvirke til forbedringer og kvalitetsudvikling i praktikuddannelsen.

Uddannelsesstyrelsen har finansieret det bagvedliggende forsøgs- og udviklingsarbejde samt udarbejdelse og udgivelse af dette temahæfte.

Afslutningsvis skal bemærkes, at meninger og synspunkter i hæftet står for forfatternes egen regning.

Birgit H. Bloch
Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Området for erhvervsfaglige uddannelser
December 1999

Indhold

5	Forord
10	1 Indledning
10	Projektets baggrund
11	Formål
11	Målgruppen
11	Udvælgelse af praktiksteder og materialer
12	Resumé og konklusioner
15	Brugervejledning
16	2 Somatisk praktik
16	2.1 Geriatrisk afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup
18	Idé 1: Praksisbeskrivelse af Geriatrisk Afsnit B 37
25	2.2 Medicinsk afdeling B1 på Aalborg Sygehus Syd
27	Idé 2: Organisationsplan for uddannelse og ansvar for uddannelse i afdeling B1
28	Idé 3: Funktionsbeskrivelse for praktikvejleder for social- og sundhedsassistenter
30	Idé 4: Beskrivelse af medicinsk afdelings uddannelsesgruppe
32	Idé 5: Beskrivelse af afdeling B1's uddannelsesteam
35	Idé 6: Gensidig forventnings- og målsamtale (til eleven)
43	Idé 7: Beskrivelse af kliniktimer
48	Idé 8: Uddannelsesbog
50	Idé 9: Uddrag af en elevdagbog
52	Idé 10: Eksempel på skema i uddannelsesbogen
53	Idé 11: Uddannelsesdag på afdeling B1 (for personalet)
56	2.3 Kirurgisk afdeling D, KAS Gentofte
57	Idé 12: Kirurgisk gastroenterologisk afdelings målsætning relateret til patienter, medarbej-

dere etc.

59 Idé 13: Idégrundlag for sundhedssyge-
plejen

60 Idé 14: Omsorg i plejen

61 Idé 15: Dokumentation i sygeplejejournal
med eksempler

63 Idé 16: Forventningssamtale, disposition,
forventninger til elever og praktikvejleder

66 Idé 17: Plan for teoriundervisning

67 2.4 Gynækologisk afdeling, Glostrup

69 Idé 18: Stillingsbeskrivelse for koordi-
nerende praktikvejleder

71 Idé 19: Undervisningsprogram for elever
og studerende

72 Idé 20: Eksempel på refleksionsøvelse

74 2.5 Idémateriale fra en medicinsk afdeling på
Aalborg Sygehus Nord

74 Idé 21 Skema over elevens praktikforløb

76 3 Psykiatrisk praktik

76 3.1 Psykiatrisk praktik på Aalborg Psyki-
atriske Sygehus

78 Idé 22: Uddannelsesprogram for social- og
sundhedsassistentelever

86 Idé 23: Psykiatrien i Nordjyllands Amt

94 Idé 24: Eksempler på oplæringsarbejdet
med eleven

95 3.2 Psykiatrisk praktik på Hedebo, Brønder-
slev

97 Idé 25: At være i tænkefeltet

99 3.3 Psykiatrisk praktik på Gentofte
Amtssygehus

100 Idé 26: Beskrivelse af supervisions-
møderne med elever og studerende

103 4 Primærkommunal praktik

103 4.1 Primærkommunal praktik i Aalborg

Kommune

106 Idé 27: Tilrettelæggelse af praktikforløbet

110 Idé 28: To eksempler fra kommunens
“standarder”

113 Idé 29: Uddrag af elevmanual

117 4.2 Primær kommunal praktik i Frederikshavn
Kommune

118 Idé 30: Studiedage og studietimer

119 4.3 Primærkommunal praktik i

Gentofte Kommune

120 Idé 31: Alternativ aktivitetspraktik i

Gentofte Kommune

121 5 Kvalificering af praktikvejledere

121 Prativvejlederkursus i social- og sundheds-
assistentuddannelsen

121 Baggrund for udvikling af længerevarende
praktikvejlederkursus

122 Beskrivelse af suppleringskursus for syge-
plejersker

124 Idé 32: Program for praktikvejlederkursus
i social- og sundhedsassistentuddannelsen

125 Idé 33: Program for længerevarende
praktikvejlederkursus

126 Idé 34: Program for suppleringskursus for
sygeplejersker

Indledning

Forsøgs- og udviklingsprojektet “Læring i praktikken i social- og sundhedsassistentuddannelsen” er gennemført i efteråret 1998 og foråret 1999 i samarbejde mellem to social- og sundhedsskoler og DEL.

Projektdeltagerne: Helle Nyhuus, Social- og Sundhedsskolen i Københavns Amt, Lisbeth Røhr, Vibeke Henriksen og Else Marie Sølgaard, Skolen i Hammer Bakker, Nordjyllands Amt og Jane Olesen, DEL, projektleder. Sussi Neergaard, DEL, medvirkede ved et internt FoU-projekt om “læring i praktikken”.

Projektets baggrund

I forlængelse af et tidligere FoU-projekt om social- og sundhedshjælpernes praktikuddannelse, se Uddannelsesstyrelsens temahæfte nr. 3 - 1999, har projektgruppen ønsket at undersøge læringen i praktikken i social- og sundhedsassistentuddannelsen. Uddannelsen varer 1½ år, og 2/3 af uddannelsen består af praktik, der foregår på somatiske afdelinger, psykiatriske afdelinger og i primærkommunalt regi. For at eleverne kan tilegne sig de kvalifikationer, der er beskrevet i uddannelsens mål, er kvaliteten af praktikuddannelsen af helt afgørende betydning.

Praktikuddannelsen foregår mange steder inden for meget snævre ressourcemæssige rammer. Det kan medføre, at eleverne kun i ringe omfang har mulighed for at være sammen med praktikvejlederen og følge hende og andre kollegaer i arbejdet.

På grund af det relativt lille antal uddannede social- og sundhedsassistenter kan det være svært at finde social- og sundhedsassistentuddannede praktikvejledere. Et andet problematisk forhold kan være praktikvejledere, der mangler praktikvejlederuddannelse og forudsætninger for at opbygge et vejledningsforløb med progression og evaluering. Nogle

steder eksisterer der en vis skepsis mod de nye social- og sundhedsassistenter og elever, men det er ved at vende.

Dette projekt skal ikke evaluere praktikuddannelsen, men skal ses som et bidrag til udvikling af kvaliteten i praktikken ved netop at anerkende den som en væsentlig og uundværlig del af uddannelsen.

Formål

Formålet har været at undersøge, hvordan praktikuddannelsen foregår på udvalgte praktiksteder og på den baggrund at udvælge/udvikle materialer og redskaber, der kan støtte praktikstederne, de praktikansvarlige, praktikvejledere og eleverne i praktikuddannelsen.

Målgruppen

Målgruppen er primært de praktikansvarlige og praktikvejledere i social- og sundhedsassistentuddannelsen, som forhåbentligt vil kunne anvende de materialer, der foreligger i idékataloget. Derudover vil sosu-skoler og beslutningstagere inden for området måske også kunne lade sig inspirere af materialerne som eksempler på “den gode praktik”.

Udvælgelse af praktiksteder og materialer

De praktiksteder, der indgår i projektet, er udvalgt blandt flere mulige som “gode praktikuddannelser” og bruges som eksemplariske for en veltilrettelagt og seriøs praktik. Ved udvælgelsen af praktiksteder lagde projektgruppen vægt på, at der var social- og sundhedsassistenter ansat, meget gerne også som praktikvejledere. Praktikstederne repræsenterer en vis bredde med hensyn til specialer, størrelse og geografisk beliggenhed, men da det primærkommunale område blev grundigt beskrevet i FoU-projektet “Læring i praktikken i social- og sundhedshjælperuddannelsen”, har projektgruppen denne gang nedprioriteret det område. I en tidligere undersøgelse om læring i praktikken på social- og sundhedshjælperuddannelsen brugte man i København en evaluering af praktiksteder som udvælgelsesgrundlag for sted-

erne, hvilket ikke har været muligt denne gang. Derfor har udvælgelsen fra begge skoler beroet på et kvalificeret skøn blandt lærere, der har praktikken som arbejdsfelt og på elevers tilbagemeldinger. Vores erfaring fra det forrige projekt var, at mange praktiksteder havde en så indarbejdet rutine for social- og sundhedshjælperuddannelsen, at de egentligt ikke var klar over, hvor gode de var. Mange af de ideer, der blev brugt i idékataloget, kom først frem, da vi interviewede dem. Derfor valgte vi også denne gang at interviewe udvalgte praktikvejledere, -ansvarlige og elever samtidig med, at vi kontaktede flere afdelinger med henblik på idémateriale uden at gøre så meget ud af interview.

Praktikstederne har beredvilligt stillet op til en kvalitativ undersøgelse af deres måde at organisere praktikken på og har stillet såvel personale som lokaler til rådighed for interview mv. De har udleveret planer, funktionsbeskrivelser, elev- og undervisningsmaterialer mv., og overalt er vi blevet modtaget meget positivt på trods af et tydeligvis stort arbejdspress. Det vil projektgruppen gerne benytte lejligheden til at takke for.

Udvælgelseskriterier for materialerne til idékataloget har været, at de skal være konkrete, brugbare for praktikmedarbejderne, og at de skal indgå i en bred vifte af forslag, der kan vælges imellem på tværs af specialer, afdelinger og geografisk placering.

Resumé og konklusioner

Nærværende idékatalog udgør projektets "resultat". Der er ikke tale om nogle entydige konklusioner på den gode praktik men om nogle forslag og ideer, der kan have betydning for praktikstedernes medarbejdere og sosu-skolernes praktikkoordinatorer.

Materialerne er udvalgt på baggrund af interview og besøg på praktiksteder. I spørgerammen til interviewene indgik der udover spørgsmål om selve oplæringen også spørgsmål vedrørende de interviewedes uddannelse, kval-

ifikation, funktioner og arbejdsforhold. Til grund for disse spørgsmål lå nogle antagelser om, hvad der har betydning for læring i praktikken, som projektgruppen kort vil konkludere/perspektivere følgende på:

1. Praktikvejledernes og de praktikansvarliges uddannelse har betydning for oplæring af elever

Her mener projektgruppen, det er væsentligt, at praktikvejlederne er social- og sundhedsassistenter, og at de har en praktikvejeruddannelse. Derudover mener vi, at den gode praktik ofte har en generel positiv holdning til såvel elevuddannelse som til alle medarbejders efter- og videreuddannelse - altså er en lærende organisation.

2. Personlige og "bløde" kvalifikationer er lige så vigtige som faglige

Såvel elever som de øvrige medarbejdere fremhævede bløde kvalifikationer som ansvarlighed, selvstændighed, indlevelses-, samarbejds- og omstillingsevne i arbejdet med mennesker. Man kan konkludere, at arbejdspladsens menneskesyn, holdninger og etik er afgørende. De personlige kvalifikationer udspringer af personernes egne livshistoriske erfaringer, men skabes også i samspil med de arbejdsbetingelser, man er underlagt, og de faglige krav, der stilles. Et positivt og forpligtende samarbejde hænger snævert sammen med elevernes læringsmiljø.

3. Indstilling til social- og sundhedsassistentelever indvirker på elev/praktikvejer forholdet

Af interviewene fremgik det, at man i begyndelsen havde været skeptiske, og for norges vedkommende havde følt sig truet på egen faglighed og kompetence ved indførelsen af den nye generalistuddannelse. Det var vendt nu, og man var generelt positive over for eleverne. Ofte er man praktikvejer af lyst og betragter elever som mennesker, der både kan bidrage med noget nyt og skal have mulighed for at lære. Det kan dog være et problem, at der er for mange elever, og at eleven ikke nødvendigvis ønsker at arbejde

inden for de enkelte specialer (somatik, psykiatri mv.).

4. Rammerne for praktikken f.eks. tid og mulighed for oplæring, planer etc. er vigtige

Som det fremgår af idékataloget har vi udvalgt praktiksteder, der har velbeskrevne og synlige rammer. Der er planer for praktikken, progression i kravene til dem, der er grundige og fleksible introforløb, faste vejledningstimer, synlige krav til elever og praktikvejledere. Uddannelse prioriteres højt, og på nogle af stederne er der opstået nye stillings- og funktionsbeskrivelser for personer med ansvar for uddannelse, uddannelsesteam ol. (se idé 4, 5 og 18).

5. Elevernes forudsætninger er udgangspunktet for læring

Det er meget vigtigt, at praktikstedet og vejlederen anvender forventningssamtalen til at planlægge elevens praktik. Hun kan eventuelt inden praktikstart formulere egne mål og forudsætninger uden at skjule eventuelle svage sider (se f.eks. idé 8). Elever vurderer fleksible rammer, hvor der er mulighed for at tilpasse praktikken til den enkeltes (lærings-) behov, meget højt. Ligeledes er det vigtigt, at der stilles tydelige krav og forventninger til eleven, og at der er *tid* til at være elev. Eleverne anser undervisningen i relation til praksis som yderst givtig - eksempelvis som kommentarer i uddannelsesbøger, elevundervisning, supervision mv.

6. Læringen i praktikken

Selve læringsbegrebet signalerer, at man betoner elevernes egne læreprocesser fremfor en formidling af viden til eleverne. Praktikken har stor betydning i elevernes læring, fremgår det af interviewene. Alle er enige om, at elever lærer meget ved at se arbejdet udført, øve sig under opsyn og gradvist varetage mere og mere komplicerede opgaver selvstændigt. Det er vigtigt at afprøve den teori, man har lært på skolen, vigtigt at sætte ord på det, man oplever. Målet er at udvikle en reflekterende praktiker. Det kræver dygtige og velkvalificerede praktikvejledere og medarbejdere. Eleven er en fremtidig kollega, medarbejder og eventuelt praktikvejleder.

Brugervejledning

Idékataloget udgør et meget varieret materiale, der er tænkt som et opslagsværk, man kan plukke ideer fra.

Det er eksempler på de udvalgte praktiksteders gode ideer og erfaringer, og de er udviklet i deres unikke kultur og miljø.

Det, der er spændende og udviklende et sted, er det ikke nødvendigvis et andet sted. Hvert praktiksted har sine forudsætninger, sin kultur og historie. Så brug ideer, vælg ud og lad jer inspirere - men overvej nøje, hvordan I vil bruge det i jeres sammenhæng.

Materialet er bygget op efter praktikområdet. Under hvert afsnit er der diverse materialer, der præsenteres dels i den omfattende indholdsfortegnelse, dels under hvert afsnit i det omfang, det er nødvendigt for at forstå sammenhængen. Der kan forekomme visse overlapninger, da nogle ideer er ret ens på tværs af praktikstederne, men vi har forsøgt at præsentere et bredt og varieret udvalg, der skal ses som inspiration - *ikke* facitlister. De fleste ideer er ikke afhængige af praktikspecialet, men kan anvendes bredt i hele praktikuddannelsen. Fra nogle praktiksteder har vi bragt mange ideer for at vise sammenhæng og progression, fra andre har vi kun medtaget en idé.

God læselyst!

Projektgruppen

Somatisk praktik

På de to medvirkende skoler var den somatiske praktik den første praktik for social- og sundhedsassistenteleverne. Ideerne under dette punkt skal derfor vurderes ud fra dette.

Vi har valgt her at bruge eksempler fra følgende fem praktiksteder: en geriatrisk afdeling på København Amts Sygehus, K.A.S. i Glostrup, en medicinsk afdeling fra Aalborg Sygehus Syd, en afdeling fra Aalborg Sygehus Nord, en kirurgisk afdeling fra K.A.S. i Gentofte og en gynækologisk afdeling fra K.A.S. i Glostrup.

Fra nogle af afdelingerne har vi medtaget et ret omfattende materiale, der tilsammen kan give nogle forslag til beskrivelse af praktiksted, målsætning og idégrundlag for stedet, eksempel på forventningssamtale, elevens brug af uddannelsesbog, organisering af elevuddannelse mv.

Ideerne præsenteres under de forskellige praktiksteder efter en kort introduktion til stedet, således at man kan se hvilken kultur og sammenhæng, de udspringer fra.

2.1 Geriatrisk afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup

Præsentation af praktikstedet

Afdelingen B27 er en geriatrisk sengeafdeling. Der er ud over denne afdeling tre andre afdelinger i det geriatriske speciale. Alle patienter er visiteret via Geriteam.

Afdelingen blev oprettet i 1977 og er fortsat den eneste i Københavns amt med dette speciale.

Det var i 1977 bestemt ikke nemt at have et speciale, der rettede sig mod gamle mennesker, og i starten var det svært at blive anerkendt.

Personalet er meget glade for specialet, og mange af dem har været med, siden afdelingen åbnede. De har et tæt samarbejde med de øvrige geriatriske afdelinger:

- et dagafsnit

- en subacut geriatrisk afdeling
- en venteafdeling, beregnet på patienter, der er visiteret til plejehjem, men som ikke kan klare sig i eget hjem i ventetiden.

Idématerialet består af følgende:

Idé 1: Praksisbeskrivelse af geriatrisk afdeling. Gives til eleverne inden valg af praktiksted

Idé 1

Praksisbeskrivelse af Geriatrisk Afsnit B 37

En introduktion til afdelingen gives til eleverne, inden de skal vælge praktikplads.

Praksisbeskrivelse for social- og sundhedsassistenter

Præsentation af uddannelsesstedets kliniske område

Geriatrisk afdeling B er en afdeling bestående af fire afsnit. Afdelingen er den eneste afdeling med dette speciale i Københavns Amt. Afsnit B37 er et geriatrisk genoptræningssafsnit, hvortil patienterne overflyttes til længerevarende indlæggelse efter fysiske, psykiske og sociale funktionstab.

Afsnit B37 er et stationært sengeafsnit. Der arbejdes i treholdsskift: dag-, aften- og nattevagt. Plejeformen er gruppepleje, men det fungerer faktisk som en tillempet form for tildelt patientpleje. Vi lægger stor vægt på den mundtlige rapport i alle vagtskift, så man her har mulighed for at få optimal kontinuitet og erfaringsudveksling om alle indlagte patienter.

Afsnit B37 har tæt tilknytning til de øvrige geriatriske afsnit - afsnit B17, afsnit B27, afsnit B47. Afsnit B17 er et subcut afsnit, hvortil der visiteres patienter, der har behov for et korterevarende genoptræningsophold. Afsnit B27 er et dagafsnit, hertil visiteres patienter, hvor døgnindlæggelse ikke er nødvendig. Afsnit B47 er et ventefafsnit, hertil visiteres patienter, der afventer en plejehjemsplads, og som vurderes til ikke at kunne klare sig hjemme i ventetiden.

Geriteam

Alle patienter, der overflyttes til de geriatriske afsnit, er visiteret dertil af det geriatriske team bestående af læge, sygeplejerske, fysioterapeut og sekretær. Geriteamet tilser formodede geriatriske patienter på andre afsnit i Københavns Amt eller efter anmodning fra egen læge, geriatriske

Idé 1

patienter i eget hjem. Geriteamet visiterer herefter til et af de geriatriske afsnit eller tager kontakt til en af optagekommunernes koordinerende hjemmesygeplejersker for derved eventuelt at undgå indlæggelse af patienten. Geriteamet foretager endvidere opfølgende hjemmebesøg eller følger patienterne hjem ved udskrivelsen.

Den geriatriske patient

De fleste ældre mennesker, der indlægges på hospital, indlægges på grund af sygdom eller en komplikation til en kronisk lidelse og vil oftest kunne behandles på dertil indrettede specialafdelinger. En del af disse ældre mennesker vil imidlertid have et komplekst sygdomsbillede med flere kroniske lidelser og oftest en akut. Disse patienter vil ofte have lidt et væsentligt funktionstab i forbindelse med sygdommen og kan derfor på et givet tidspunkt ikke mestre deres dagligdag, som de hidtil har kunnet. Der kan også være tale om uhensigtsmæssige boligforhold eller for lidt hjælp i hjemmet, altså uligevægt mellem krav og ressourcer. Disse patienter vil vanskeligt kunne behandles på sædvanlige specialafdelinger. Patienterne kan f.eks. indlægges med diagnoserne: Apoplexia cerebri med vekslende funktionstab i form af f.eks. hemiplegi og afasi eller hoftefrakturer, amputationer, parkinsonisme, diabetes, pneumoni eller cystit.

Det tværfaglige samarbejde

Plejen af den geriatriske patient må nødvendigvis være helhedsorienteret. Det overordnede mål er, at patienten atter kan fungere i eget hjem efter genoptræningsopholdet. Det drejer sig om at hjælpe patienterne således, at der genoprettes en balance mellem dagliglivets krav og patienternes ressourcer. Det er en kompleks opgave, der ofte kræver mange faggruppers vurdering og indsats. Patientens funktionstab er oftest et resultat af mange faktors indvirken på hinanden. At finde frem til disse årsagssammenhænge stiller store krav til det samlede personales og sygeplejerskens analytiske evner. Denne kompleksitet fordrer endvidere et tæt

Idé 1

tværfagligt samarbejde mellem plejepersonalet, læge, fysioterapeut, ergoterapeut, socialrådgiver og de koordinerende hjemmesygeplejersker. For at det tværfaglige samarbejde kan fungere optimalt, kræves en god planlægning og strukturering, således at der arbejdes efter mål, og de forskellige kan trække mest muligt på hinandens ressourcer. På afsnit B37 afholdes der en gang ugentligt en tværfaglig konference til gensidig information og planlægning af patienternes genoptræningsforløb.

Stuegang

På afsnit B37 er der fast tilknyttet en afsnitslæge. En gang ugentligt er der stuegang sammen med en enkelt patient. Denne stuegang foregår i enrum, hvor patient, sygeplejerske og læge sammen planlægger, diskuterer og finder frem til relevante undersøgelser, behandling og udredning samt varigheden af genoptræningen. De øvrige dage i ugen er der *behovsstuegang*. Disse dage er det gruppesygeplejerskens opgave at fremlægge problemer, svar på prøver og undersøgelser til lægen. Den enkelte patient har dagligt mulighed for at komme til at tale med afsnitslægen.

Statussamtale

Dette er en samtale mellem patienten, pårørende, koordinerende hjemmesygeplejerske, en fra plejepersonalet, læge samt eventuelt fysioterapeut, ergoterapeut og/eller socialrådgiver. Ved disse samtaler samles oplysninger til brug for vurdering af patientens helhedssituation med henblik på planlægning af patientens fremtid og udskrivelse til fremtidig bolig.

Hjemmebesøg

Hjemmebesøg foretages med henblik på boligændringer og hjælpemidler i hjemmet. Her deltager patienten, pårørende, behandlende ergo- eller fysioterapeut fra kommunen.

De på praktikstedet hyppigst forekommende sygeplejeopgaver

Idé 1

Størstedelen af patienterne på afsnit B37 har i stort omfang behov for hjælp til personlig pleje på grund af markante færdighedstab. Vi arbejder ud fra egenomsorgsprincippet. Dette kræver bl.a. en nøje og kontinuerlig vurdering af den enkelte patients plejebehov. ADL-funktionen er en vigtig del af træningen, og vi betragter alle dagligdags funktioner som træning. Det er mestringen af disse elementære funktioner, der betinger, om patienten atter kan klare sig i eget hjem. Vi lægger desuden meget vægt på at få afdækket den enkelte patients ressourcer både fysisk, psykisk og socialt, da vi mener, det er vigtigt, at den enkelte patients identitet bevarer. En vigtig ressource for patienterne er de pårørende - patientens netværk. Samarbejdet med dem prioriterer vi meget højt. Vi lægger stor vægt på, at den enkelte patient får et værdigt indlæggelsesforløb med det holistiske menneskesyn i baghovedet. Af instrumentelle sygeplejeopgaver kan nævnes: sårpleje, anlæggelse af katheter, anlæggelse af sonde, injektioner.

Praktikstedets ressourcer i forhold til undervisning/uddannelse

Vi tilstræber, at eleven har to kontaktpersoner, således at der næsten altid er en tilstede sammen med eleven. Det er naturligvis kontaktpersonerne, der fortrinsvis vurderer og endeligt bedømmer eleven. Det er dog vigtigt, at eleven gør brug af hele personalegruppen i situationer, hvor hun har brug for supervision. Kontaktpersonerne vil inddrage de øvrige personalemedlemmers vurdering i den endelige bedømmelse af eleven. Vi lægger stor vægt på en god introduktion samt løbende, gensidig mundtlig vurdering og ser meget gerne, at eleven skriver dagbog. Vi arbejder til daglig med alt inden for den grundlæggende sundhedssygepleje og yder helhedspleje til den enkelte patient. Det underviser vi eleverne i. Desuden har patientklientellet en blanding af både medicinske, kirurgiske, rheumatologiske og neurologiske lidelser/sygdomme, så det at arbejde tværfagligt indgår også i undervisningen.

Idé 1

Anbefalet litteratur

Fagbøger:

Geriatrici	Marianne Schroll/Henrik
Maagøe	
Liv efter lammelse	Doris Christensen
Bedre liv efter lammelse	Doris Christensen
Samtale med ældre	Ken Heap
Et slag for alderen	Rapport fra Forskningsministeriets arbejdsgruppe om aldringsmodeller
Gerontologi	Gitte Ege

Tidsskrifter:

De glemte pårørende	Klinisk sygepleje nr. 5, 1995
Ældre indlagtes behov	Klinisk sygepleje nr. 5, 1995
Temanummer om apoplexi	Sygeplejersken nr. 2, 1996

Skønlitteratur:

Samvær med ældre	Wulf Feldman
Mit liv som patient	Sonja Petersen

Dansk Gerontologisk Institut er altid behjælpelig med at finde og anbefale bøger, som omhandler alle aspekter i gerontologi og geriatri (tlf.: 39401010).

Generelle forventninger til eleven

Vi forventer, at eleven er bevidst om selv at være den ansvarlige person for sin egen uddannelse. Kontaktpersonerne og det øvrige personale vil naturligvis introducere eleven til afdelingens specielle døgnrytme og rutiner, undervise og oplære eleven i diverse praktiske opgaver på afdelingen. Vi forventer, at eleven på eget initiativ sætter sig ind i litteratur/teori, relevant for afdelingens speciale, men vi står selvfølgelig til rådighed, hvis litteraturen skal suppleres. Eleven er endvidere medansvarlig for, at de faglige udfordringer løbende øges svarende til elevens udvikling på det givne tidspunkt, således at målene for praktikperioden nås.

Idé 1

Vi forventer, at eleven har en viden om det raske menneskes anatomi og fysiologi, samt kender til de mest almindelige medicinske sygdomme. Endvidere at eleverne har en teoretisk baggrund for at forstå de hygiejniske principper på et hospital. Vi har erfaring for, at et udførligt arbejdsblad med forventninger til praktikperioden og dennes mål er et godt arbejdsredskab. Det er vigtigt, at plejepersonalet kender til den enkelte elevs forudsætninger. Man har således et bedre indtryk af, hvor man skal sætte ind. Vi forventer, at eleven skriver dagbog.

Forventet antal elever og studerende på praktikstedet:

- to - tre social- og sundhedsassistentelever
- en opskolingselev
- en radiografelev
- en sygeplejestuderende fra uddannelsesafsnit 1
- en sygeplejestuderende fra uddannelsesafsnit 2
- en sygeplejestuderende fra uddannelsesafsnit 3.

Tilrettelæggelse af uddannelsen i praktikperiode 1
Beskrivelse af, hvordan eleven kan nå målene i praktikperiode 1:

Mål: At eleven under vejledning og ud fra et helhedssyn på mennesket kan varetage og begrunde omsorgen hos to - tre patienter.

Mål: At eleven kan medvirke til at bevare og opbygge patientens tillid og identitet, integritet og selvrespekt og er bevidst om, hvordan egne reaktioner og holdninger får indflydelse på dette.

Mål: At eleven under vejledning kan samarbejde med patienter om dataindsamling, planlægning, udførelse og evaluering af grundlæggende sygeplejeopgaver ud fra patienternes behov, problemer og ressourcer.

Mål: At eleven viser forståelse for de hygiejniske princip-

Idé 1

per og anvender dem hensigtsmæssigt.

Mål: At eleven under vejledning kan observere og reagere på symptomer ved de almindeligst forekommende medicinske/kirurgiske lidelser og observere virkning og bivirkning af de almindeligst anvendte lægemidler og rapportere observationerne til sygeplejersken.

Mål: At eleven under vejledning kan vurdere behov for, motivere til og iværksætte trivsels- og sundhedsfremmende fysiske, intellektuelle og kreative aktiviteter.

Mål: At eleven kan etablere, vedligeholde og afslutte målrettet kommunikation.

Mål: At eleven kan give mundtlig og skriftlig rapport om de tildelte patienter.

Mål: At eleven kan anvende hensigtsmæssige arbejdsstillinger, løfteteknikker og hjælpemidler med henblik på forebyggelse af skader.

Mål: At eleven i samarbejde med afdelingens øvrige personale deltager i løsning af afdelingens opgaver, således at kontinuiteten i afdelingen sikres og overholder tavsheds- og oplysningspligten.

Mål: At eleven udvikler faglig og personlig bevidsthed og selvstændighed i mødet med andre mennesker.

Afsnittets forventninger til dig

- At du er dit kompetenceområde bevidst
- At du er aktiv i det daglige praktiske arbejde på lige fod med de øvrige personalegrupper og anvender afdelingens sygeplejekardex
- At du giver positiv og negativ konstruktiv feed-back
- At du er åben for kritik

- At du forsøger at udnytte din kreativitet og fantasi
- At afsnittet får en mundtlig og skriftlig evaluering
- At du deltager i weekendarbejde efter gældende regler
- At du deltager i aften- og nattevagt efter gældende regler
- At du underviser det faste personale en enkelt gang inden for dit pensum.

2.2 Medicinsk afdeling B1 på Aalborg Sygehus Syd

Afdelingen er en almen medicinsk afdeling med speciale i hæmatologi, hvor der er ansat sygeplejersker, sygehjælpere, social- og sundhedsassistenter. Der er to social- og sundhedsassistentelever af gangen. Afdelingen har plads til 15 patientier.

Der er et stort engagement og enighed på afdelingen vedrørende elevuddannelse, og det afspejler sig tydeligt i hele organiseringen af elevuddannelse.

Alle de medicinske afdelinger på sygehuset har hver afsat timer til ansættelse af en sygeplejerske i en projektstilling, en såkaldt klinisk undervisende sygeplejerske (udviklingssygeplejerske). Vedkommende har det overordnede ansvar for alle eleverne i medicinsk afdeling, f.eks. fordelingen af eleverne, hjælp til afdelingerne vedrørende udarbejdelse af uddannelsesplaner osv.

Man har på afdelingen B1 efter enighed i personalegruppen besluttet at nedlægge souschef-stillingen og konvertere den til en stilling med ansvar for undervisning og udvikling uden yderligere normering. Stillingen indgår derfor i normeringen på afdelingen. Stillingen refererer til afdelingssygeplejersken, og vedkommende har ansvar for al planlægning, koordinering og uddelegering af uddannelse og er ansvarlig for planlægning af møder, udfærdigelse og afholdelse af forventningssamtaler, midtvejsevalueringer og standpunktsbedømmelser.

Der er i afdelingen udpeget to personer som praktikvejledere. Den ene er en sygeplejerske med medansvar for de sygeplejestuderende og den anden er en social- og sundhedsassistent, med medansvar for social- og sundhedsassistentelever.

leverne.

Den undervisende sygeplejerske i afdeling B1, samt de to praktikvejledere udgør et uddannelsesteam.

Idématerialet består af følgende:

Idé 2 Organisationsplan for uddannelse og ansvar for uddannelse i afdeling B1

Idé 3 Funktionsbeskrivelse for praktikvejleder for social- og sundhedsassistenter

Idé 4 Beskrivelse af medicinsk afdelings uddannelsesgrupper

Idé 5 Beskrivelse af afdelingens uddannelsesteam

Herunder funktionsbeskrivelser, eksempel på dagsorden, forventninger til uddannelsesteamet.

Idé 6 Gensidig forventnings- og målsamtale

Herunder afdelingens forventninger til eleven, et eksempel på en elevs forventninger til praktikken, samt afdelingens sammendrag af elevens forventninger.

Idé 7 Beskrivelse af kliniktimer

Materialet indeholder en beskrivelse af hensigten med kliniktimerne, mål for kliniktimerne, indhold og metode samt et evalueringsskema.

Idé 8 Uddannelsesbog

Indeholder skema til uddannelsesbogen, samt et eksempel fra en elev.

Idé 9 Uddrag af en elevs dagbog

Afdeling B1 arbejder med åben plejeplan, og eleverne opfordres til selv at lave en åben plejeplan, - dagbog over deres forløb, det er op til den enkelte elev, om han/hun vil sætte dagbogen i deres uddannelsesbog, eller beholde det for sig selv.

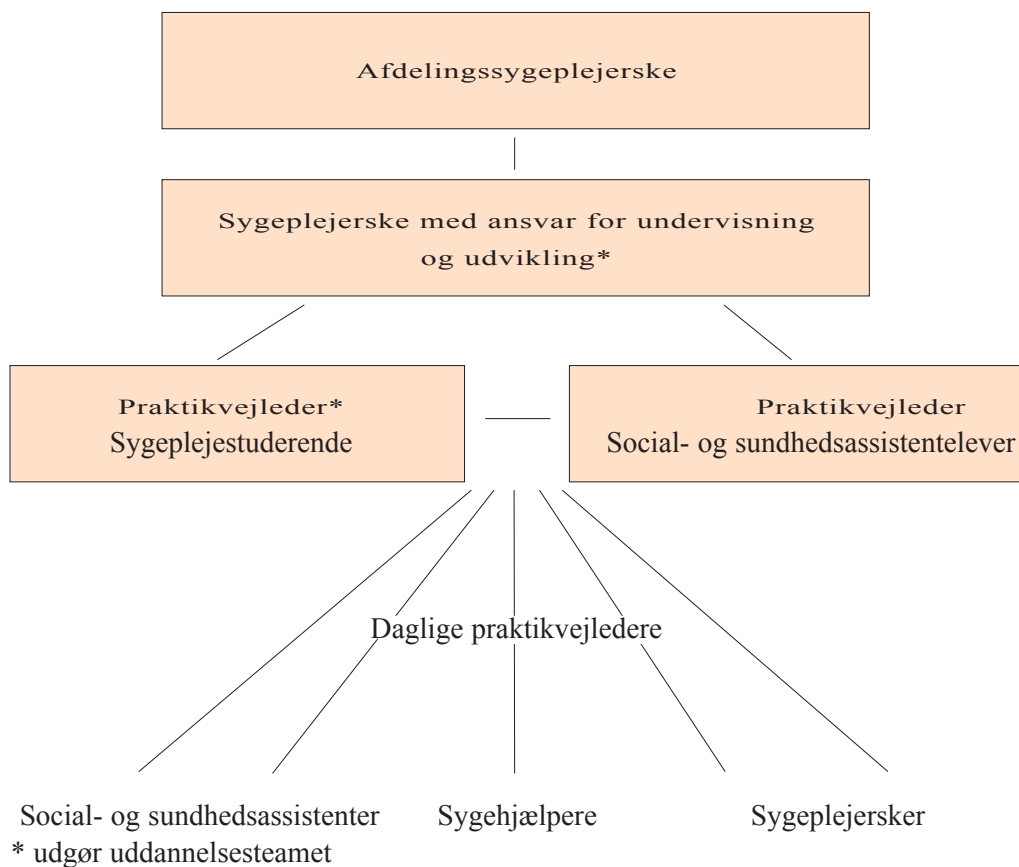
Idé 10 Eksempel på skema i uddannelsesbogen, udfyldt af den, der fulgte eleven

Bruges, når andre end den daglige vejleder går med eleven

Idé 11 Uddannelsesdag på afdelingen

Eksempel med mødeindkaldelse, forventninger til mødet og det endelige program

Idé 2

Organisationsplan for
uddannelse og ansvar for
uddannelse i afdeling B1

Idé 3

Funktionsbeskrivelse for praktikvejleder for social- og stenter

Aalborg Sygehus, Medicinsk afdeling, maj 1998

Indhold	
Stillingsbetegnelse	Medansvarlig praktikvejleder - social- og sundhedsassistent
Ansættelsessted	
Organisatorisk placering	Afdelingssygeplejersken i afsnittet
(nærmeste overordnede)	
Ansættelsesform	Funktionæransættelse
Afdelingsprofil forhold, størrelse, særlige opgaver m.m.	Her beskrives afdelingens og afsnittets individuelle organisatoriske forhold
Hovedfunktion	Den kliniske sygepleje Uddannelsesopgaver
Formelt ansvarsområde	• medansvarlig for planlægning af modtagelsen af eleven • medansvarlig for etablering og gennemførelse af samtaler med eleven
vedrørende forudsætninger, forventninger og mål	• medansvarlig for at der sammen med eleven sker en kontinuerlig planlægning og evaluering af praktikforløbet • medansvarlig for tilrettelæggelsen af den formelle evaluering i henhold til retningslinier for standpunktsbedømmelse • ansvarlig for undervisning og vejledning af eleven i såvel konkrete sygeplejesituationer som i relation til sygeplejefaglige problemstillinger af almen karakter • ansvarlig for vejledning af og tilbagemelding til eleven i relation til planlagte opgaver • ansvarlig for, at der sammen med eleven sikres, at eleven fungerer inden for sit kompetenceniveau • medansvarlig for skabelse af et udviklende studiemiljø • medansvarlig for tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne i forbindelse med det afgrænsede uddannelsesforløb • ansvarlig for egen personlige og faglige udvikling
Kompetence	Praktikvejlederen i samarbejde med sygeplejersken med ansvar for undervisning og udvikling har kompetence til under hensyntagen til idégrundlag for sygeplejen ved

Aalborg Sygehus, mål for uddannelsen og afsnittets kompetenceprogram:	
opgaver og kliniktimer	• at planlægge, tilrettelægge og evaluere et praktikforløb for eleven • at sætte sit præg på undervisningen af eleven • at tage initiativ til at støtte og vejlede i forbindelse med obligatoriske
Kvalifikationer	• at uddelegere aktuelle undervisnings- og vejledningsopgaver til praktikstedets øvrige sygeplejepersonale • uddannet social- og sundhedsassistent • social- og sundhedsassistent allerede ansat på afsnittet • praktikvejlederkursus eller anden dokumentation af egen faglig
udvikling	• kundskabs- og erfaringsgrundlag i relation til sygeplejefagets værdier, begreber, teorier og metoder samt afsnittets specielle sygepleje
ning og evaluering	• kundskabs- og erfaringsgrundlag til relation til undervisning, vejledning og evaluering
tik	• forståelse for læreprocessers forskelligartede forløb i teori og i praktik
og forudsætninger	• ajourført med sundhedsuddannelserne • gode samarbejdsevner og godt kendskab til kollegaers kvalifikationer
Udarbejdet af	Stillingsbeskrivelsen er tilpasset medicinsk sengeafsnit B1, B2, C2,
M1 og dialyseafsnit C1 i samarbejde med afdelingssygeplejerske, sygehjælper u/u, udviklingssygeplejerske efter Aalborg Sygehus generelle funktionsbeskrivelse for praktikvejleder	
Dato	

Idé 4

Beskrivelse af medicinsk afdelings uddannelsesgruppe

Udviklingssygeplejersken på de medicinske afdelinger på Aalborg Sygehus Syd er formand for en uddannelsesgruppe, der består af sygeplejerskerne med ansvar for undervisning fra afsnittene. Gruppen mødes en gang om måneden, hvor der altid er faste punkter på dagsordenen, nemlig uddannelsesemner og pædagogiske temaer. Hensigten er bl.a. at styrke sygeplejerskerne i at varetage den undervisende funktion i afsnittene. Som eksempler på emner kan nævnes:

- Drøftelse af teorier, der indgår i sygeplejeuddannelsen f.eks. Katie Erikson. Gruppen har forud for mødet læst bestemte afsnit i bogen og to gruppemedlemmer trækker det læste frem i gruppen, hvorefter man diskuterer. Denne opgave går på skift hos gruppemedlemmerne.
- Hvordan tilrettelægger man et godt praktikforløb? Her drages nytte af gruppemedlemmernes forskellige erfaring.
- Hvordan opleves elever/studerende i forhold til den nye ungdomskultur? Hvor stort er problemet? Refleksion over, hvordan vi kan komme de problemer i møde, som vi ser. Være på en slags forkant med situationen.
- Forberedelse til fagdage og evalueringsmøder på sygeplejeskolen.
- Etc.

Man starter mødet med en runde blandt deltagerne. Hører om, hvad den enkelte i øjeblikket er optaget af, både opgaver og eventuelt problemstillinger. Man kan sige, at gruppen fungerer som en slags netværksgruppe, hvor man bruger hinandens ressourcer og oparbejder et fælles ansvar på tværs af afsnittene.

To af sygeplejerskerne med ansvar for undervisning har en sygeplejefaglig vejlederuddannelse. Denne kvalifikation er til gavn for praktikvejlederens personlige og faglige udvikling, idet der i flere afsnit er systematisk vejledning på

vejledningen.

Samarbejde med skolen foregår bl.a. via halvårlige møder, hvor sygeplejersker med ansvar for udvikling og praktikkoordinatorene fra Skolen i Hammer Bakker deltager. På disse møder drøftes overordnede generelle emner.

Idé 5

Beskrivelse af afdeling B1's uddannelsesteam

Uddannelsesteamet består af tre personer:

- Sygeplejerske med ansvar for undervisning og udvikling i afdeling B1
- Sygeplejerske udpeget som praktikvejleder for 3. semester sygeplejestuderende i B1
- Social- og sundhedsassistent, der er praktikvejleder for social- og sundhedsassistentelever i B1.

Teamet har fast møde en hel dag hver tredje uge.

De fungerer indbyrdes som supervisere for hinanden, også på deres skriftlige udarbejdede materiale, f.eks. midtvejs- og standpunktsbedømmelser.

De laver referater hver gang, de mødes, som bliver lagt frem i afdelingen. Derudover er der en administrativ dag pr. sjette uge til f.eks. udfærdigelse af midtvejsevalueringer og standpunktsbedømmelser. Når praktikvejlederen afholder møde med eleverne, indgår den undervisende sygeplejerske i plejen på lige fod med andre.

Uddannelsesteamet i afdeling B1

Eksempel på mødedagsorden

Dagsorden:

1. Gensidige forventninger til samarbejdet:
 - a. Forventninger til sygeplejerske med ansvar for uddannelse og udvikling
 - b. Praktikvejlederens forventninger til 3. semester studerendes praktikforløb
 - c. Praktikvejlederens forventninger til social- og sundhedsassistentelevens praktikforløb.

Idé 5

2. Hvad skal fremtidige møder indeholde?

3. Planlægning/debat i forhold til nuværende praktikforløb

- Uddannelsesprogrammer

Mulige emner til kommende møder:

- Evaluering - niveau - mål
- Elevers forsvar/blokering i forhold til uddannelse, hvordan man lærer eleven at tage ansvar
- Refleksion
- Forskellige spørgsmålstyper
- Refleksionsrunder - elev/studerende i afdelingen til debat
- Hvordan integreres nuværende uddannelsesstruktur i afdeling B1
- Sprogets betydning i det at lære ... elevers baggrund.

Eksempel på referat fra møde

1. Forventninger til gruppen

Et forum, hvor spørgsmål og tanker om elever/studerende kan diskuteres - nå fælles holdning

I samarbejde planlægge et uddannelsesforløb for den enkelte studerende med det formål at fremme den enkelte studerendes læringsproces (fagligt som personligt) i afdeling B1.

Diskussion af relevant teori - ajourføring af den nyeste teori.

Udvikle pædagogiske færdigheder, få redskaber hertil.
Hvad kunne være anderledes?

Samle og udveksle erfaringer - og lære af det...

Bruge elever/studerendes evalueringer i videre uddannelsesarbejde i B1.

Bruge resten af personalets erfaringer med uddannelse, stadig se B1 som en helhed i forhold til uddannelse.

Idé 5

Sygeplejerske med ansvar for uddannelse og udvikling skal spørges, have tilbagemelding, afklare niveau i forhold til undervisning og evalueringer, støtte, vejlede og supervisere.

2. Forventninger til fremtidige møder

Altid sætte dagsorden, ved hvert møde skrives referat - lægges frem i B1. Vi modtager gerne alles tanker, ideer og synspunkter!

Starte hvert møde med en runde, hvor aktuelle uddannelsesmæssige emner tages op til gensidig erfaringsdannelse, og mulighed for at opøve spørgeteknik.

Idé 6

Gensidig forventnings- og målsamtale (til eleven)

Formålet med denne samtale er, at den skal danne udgangspunkt for et godt praktikforløb, som er planlagt ud fra givne rammer for uddannelsen for social- og sundhedsassistenter.

Tilrettelæggelsen af praktikforløbet sigter på at imødekomme individuelle forudsætninger og hensyntagen til personlige mål.

Det er derfor vigtigt, at du har forberedt dig til samtalen og har forholdt dig til målene i uddannelsesprogrammet. Vi forventer, du har gjort dig nogle overvejelser i forhold til:

- Evaluering af introduktionsperioden
- *Dine faglige forudsætninger*: Tidligere arbejdsområder. Hvad har du lært her? Hvad har du specielt været optaget af? Hvad har ført dig til, at du nu vil være social- og sundhedsassistent? Har du erfaringer, som du kan gøre brug af i forhold til B1? Hvilken teoretisk viden har du tilegnet dig på skolen?
- *Dine personlige forudsætninger*: Hvilke stærke og svage sider har du? Hvad er du god til, og hvad er du mindre god til? Hvilke interesser har du? Hvad bærer din livserfaring præg af?
- *Dine personlige mål*: Har du ønsker om at lære noget specielt, som du er blevet opmærksom på i introduktionsperioden? Er der nogen områder, du specielt interesserer dig for?

Hvilke overvejelser har du gjort dig om, *hvordan* du kan arbejde hen imod og nå målene for denne praktikperiode?

- Hvordan er dit ønske om vejledning?
- Hvordan lærer du bedst?
- Hvordan kan du træne og vise, at du kan anvende din teoretiske viden i praksis?

Idé 6

- hvordan og til hvad vil du bruge din praktikvejleder?
- hvilke forventninger har du til samarbejdet med din praktikvejleder?

Afdelingens forventninger til social- og sundhedsassistenteleven

- at du føler dig ansvarlig for egen uddannelse
- at du arbejder med at anvende din teoretiske viden i det daglige arbejde
- at du medvirker til at bevare et godt miljø i afdelingen bl.a. ved at være åben, loyal og konstruktiv
- at du får forståelse for vigtigheden af det tværfaglige samarbejde i plejen
- at du arbejder ansvarsbevidst og gradvist udvikler større selvstændighed
- at du forholder dig kritisk, stiller spørgsmål og eventuelt kommer med ændringsforslag
- at dine forudsætninger bliver klarlagt og danner udgangspunkt for dine aktiviteter med henblik på at nå de opstillede mål inden for emneområderne
- at du er bevidst om eget ansvars- og kompetenceområde
- at du vil være tilknyttet en sygeplejerske/sygeplejestuderende, men hele gruppen vil være behjælpelig med at få opfyldt dine mål for perioden
- at du kender vores idégrundlag og arbejder ud fra dette
- at du viser respekt for det enkelte menneske
- at du har en personlig erfaring, som vi er åben overfor
- at du tager kritisk stilling til eget arbejde/egen funktion og er åben for vejledning.

Eksempel på målsamtale - en elevs forventninger, mål og ønsker til praktikophold på afdeling B1

Evaluerings af introduktionsperioden

Fra den første dag, jeg trådte ind i afdeling B1, har jeg følt mig velkommen og ventet. Jeg har følt og føler, at personalet er interesseret i at vejlede og uddanne social- og sundhedsassistenter. Det er jo ingen hemmelighed, at der går skrækhistorier om assistenters somatiske prak-

Idé 6

tikophold, så det har nok været med blandede følelser og forventninger, at jeg startede her. Men jeg kan kun sige, at min introduktionsperiode har været en positiv oplevelse. Personalet er utroligt gode til at fortælle om afdelingens opgaver og funktioner. Alle er villige til at besvare spørgsmål, og jeg føler mig på nuværende tidspunkt optaget som et medlem af personalegruppen. Dette giver mig en tryghed, og jeg føler mig godt tilpas her. Jeg føler, at jeg i hverdagen får en god vejledning, og at jeg samtidig får plads til at udføre selvstændige opgaver. Jeg føler mig ikke overvåget, men ved, at personalet er der, hvis jeg har brug for det. Jeg føler, at jeg har fået et godt overblik over afdelingens rytme og forskellige patientsituationer. Jeg føler mig, efter denne gode introduktionsperiode, godt rustet til at fortsætte min praktikperiode her på afdeling B1.

Mine faglige forudsætninger

Jeg har, indtil jeg startede på social- og sundhedshjælperuddannelsen i september 1994, arbejdet som pædagogmedhjælper i en vuggestue i fire år. Her fungerede jeg samtidig som tillidsrepræsentant. Efter de fire år syntes jeg, at nu skulle der prøves noget andet. Samtidig med at jeg ønskede en uddannelse. Jeg begyndte derfor på hjælperuddannelsen, som jeg afsluttede i september 1995. Siden har jeg som hjælper haft forskellige orlovsstillinger: tre måneder på senil dement afsnit, flere perioder på plejehjem på somatisk afsnit samt på gerontologisk psykiatrisk afdeling og på geronto psykiatrisk afdeling. Det har alle været stillinger, som jeg har været utrolig glad for, men på grund af aftalen omkring ordinære og ekstraordinære elever har jeg som ekstraordinær elev desværre stået sidst i køen til de faste stillinger. Siden april 1994 har jeg sammen med min kæreste, en weekend om måneden haft tvillinger i aflastning, gennem Aalborg kommune.

Jeg har gennem stort set hele mit arbejdsliv arbejdet

Idé 6

inden for social- og sundhedsområdet. Jeg må sige, at det nok er mit område. Jeg er og har altid været meget engageret i mine job, hvilket jeg også mener er nødvendigt inden for dette område. Jeg har gennem arbejdet lært meget om kommunikation og samarbejde, både personalet imellem, i forhold til pårørende og vigtigst til de beboere/patienter, som jeg omgås.

Jeg har også gennem hjælperuddannelsen og bagefter som uddannet, opnået viden og erfaring i grundlæggende pleje af beboere/patienter. Jeg har fået et lille kendskab til medicin, som jeg er meget optaget af. Derudover har jeg en grundlæggende viden om og erfaring i plejen af patienter med almindeligt forekommende sygdomme.

Da jeg har arbejdet meget med demente brugere, er det selvfølgelig en problematik, som jeg er meget interesseret i. Det psykiatriske område er i det hele taget det, som jeg nok, efter endt uddannelse, ønsker at arbejde videre med. Det betyder ikke, at jeg ikke vægter somatikken højt - psykiatriske brugere har jo også somatiske lidelser.

Efter at have afsluttet hjælperuddannelsen, havde jeg et ønske om at videreuddanne mig, da det er et interessant område, som jeg ønskede mere viden om. Samtidig ønskede jeg dog noget mere erfaring til at sætte ny viden, såvel teoretisk som praktisk, på. Jeg valgte derfor at arbejde som hjælper i et par år. Derudover giver assistentuddannelsen en bred flade med hensyn til jobmuligheder.

De erfaringer, jeg har fået, og som jeg kan bruge i afdeling B1, er:

Praktisk erfaring i personlig pleje

Hygiejniske principper

Lille viden omkring medicin

Viden og erfaring i almindeligt forekommende lidelser

Idé 6

Viden og erfaring i kommunikation

Erfaring inden for social- og sundhedsområdet

Viden og erfaring i sårpleje

Viden og erfaring i sondeernæring

Erfaring i at samarbejde i et team.

Teoretisk viden, som jeg kan gøre brug af i afdeling B1:

Viden om blodets sammensætning

Viden om apoplexi

Viden om hjerte kredsløbet

Viden om respirationsvejene

Viden om knogleopbygning

Viden om ernæring

Viden om normal temperatur, puls og blodtype

Viden om kommunikation

Viden om kriser.

For ikke at gennemgå hele teoriforløbet har jeg nævnt nogle af de vigtigste punkter, som jeg mener at skulle bruge her i afdeling B1.

Personlige forudsætninger

Stærke sider: samarbejde, kommunikation, engagement, erfaring inden for social- og sundhedsområdet.

Svage sider: at sige fra, at stille krav/ønsker, at modtage kritik.

Jeg er god til at lytte og danne mig et hurtigt overblik over forskellige situationer - reflektere hensigtsmæssigt. Jeg finder mig hurtigt til rette på nye steder og i nye situationer. Jeg erkender gerne egne fejl og falder ikke hen i skyllerumssnak.

Jeg er ikke så god til at sige fra, dette gælder både over for kollegaer og patienter/pårørende. Jeg har derudover svært ved at stille krav til disse. Jeg kan føle mig personligt angrebet ved negativ kritik. Efter at have

Idé 6

gennemtænkt situationen, kan jeg godt se objektivt på det og bruge det konstruktivt. Men jeg er klar over, at jeg ikke er god til at modtage kritikken, og arbejder med det.

Derudover er jeg mindre god til skriftligt at evaluere situationer/dagbogsskrivning. Jeg får det simpelthen ikke gjort.

Mine interesser og min livserfaring har jeg dels tidligere nævnt, og dels er det svært at skrive kortfattet ned, så spørg ind til det.

Personlige mål

Jeg ønsker at få viden omkring:

- *Medicin, undervisning i forskellige præparater, eventuelt injektionsgivning*
- *Lære/øvelse i at fjerne suturer*
- *At få undervisning/viden om blodsygdomme*
- *At fjerne et drop*
- *Viden om tværfaglige samarbejdspartneres tilbud, og hvor/hvordan disse ordineres*
- *Viden om, hvordan forskellige undersøgelser og scanninger foregår, hvad de kan vise*
- *Viden om/deltage i en udskrivningskonference*
- *Viden om/undervisning i, hvad de forskellige blodprøver viser*
- *Viden om/undervisning i behandlinger*
- *Blive god til at forklare/undervise ud fra teoretisk viden*
- *Opnå de opstillede mål fra såvel afdelingen som skolen (Undervisningsministeriet).*

Jeg er specielt interesseret i, hvordan man takler en krise/chokreaktion fra patienter, der har fået konstateret f.eks. cancer. Hvordan forholder man sig i forhold til dødsangst? Hvordan hjælper man disse patienter videre? Hvordan støtter man de pårørende?

Idé 6

Hvordan jeg kan nå mine mål - hvordan jeg lærer bedst
Jeg lærer bedst ved at kombinere teori og praksis. Ved at udføre en praksisopgave samtidig med teoretisk forklaring. Jeg ønsker derfor undervisning i forbindelse med, bagefter eller før en praktisk opgave. Dette er også en måde, hvorpå jeg kan vise min teoretiske viden udført i praksis. Jeg ønsker også, at mine vejledere observerer mig i f.eks. samarbejdet i plejen af en patient, således at situationen ikke bliver kunstig. Jeg vil helst modtage kritik efter en plejesituation og ikke over for patienten, da dette vil kunne skabe et mistillidsforhold mellem mig og patienten, at jeg laver fejl. Jeg vil gerne evalueres lige efter situationen og ikke dagen efter for at have situationen i frisk erindring, og bedre kunne forsvare mine handlinger. Jeg vil bruge min praktikvejleder til at gennemgå/ diskutere forskellige situationer, til at hjælpe mig med at nå mine mål (dette er selvfølgelig mit eget ansvar) og til at vurdere min kunnen. Jeg vil spørge min vejleder til råds i forskellige situationer. Ved almindelige spørgsmål i hverdagen, har jeg ikke så stort et behov for netop min vejleder, men kan/vil gøre brug af hele personalegruppen. Jeg vil bruge min vejleder til at vurdere, give kritik og observere mig omkring målene for min praktikperiode her på afdelingen.

Jeg håber og tror, at jeg får et godt samarbejde med min vejleder. Jeg håber, at hun ved hjælp af undervisning og samtaler kan hjælpe mig med at opnå mine mål. Samtidig ønsker jeg at blive gjort opmærksom på eventuelle mangler i tide, så jeg kan nå at rette op på dem. Jeg vil selv for at opnå mine mål: spørge til råds, udtrykke mine ønsker og aktivt søge viden.

Eksempel på den ansvarlige praktikvejleders sammendrag af målsamtalen

Forudsætninger

Efg-servicefag, hf-enkeltfag, bl.a. dansk, pædagogmed-

Idé 6

hjelper i vuggestue, i gennemsnit fire år, tillidsrepræsentant september 1995, hjælperuddannelse, arbejdet to år: senil demens, plejehjem, gerontopsyk, siden 1994 haft tvillinger i aflastning i weekender.

Erfaringer bruges i B1:

- praktisk erfaring i personlig pleje
- hygiejniske principper
- lille viden omkring medicin
- viden og erfaring i almindeligt forekommende lidelser
- viden og erfaring i kommunikation
- erfaring inden for social- og sundhedsområdet
- viden og erfaring i sårpleje
- viden og erfaring i sondeernæring
- erfaring i at samarbejde i et team.

Personligt:

- god til lytte
- erkender sine fejl
- skaber hurtigt overblik
- engagement
- kommunikation.

Svage sider:

- at sige fra
- at stille krav og ønsker
- at modtage kritik (negativ), tager bare imod.

Lærer bedst:

- kombinere teori og praksis
- til spørge til råds
- udtrykke ønsker
- aktivt søge viden
- gerne modtage kritik umiddelbart efter situation.

Idé 7

Beskrivelse af kliniktimer

Sygeplejersken med ansvar for undervisning og udvikling afholder klinik med alle social- og sundhedsassistenteleverne fra det medicinske område på en gang. Eleverne laver små skriftlige praksisbeskrivelser, som de fremlægger, og de andre elever er ansvarlige for at spørge ind til opgaven ud fra problemløsningsprocessen. De prøver i fællesskab at analysere opgaven. Elevens praktikvejleder deltager, når vedkommendes elev er *på*.

Hensigten med kliniktimerne

Social- og sundhedsassistentuddannelsen består af teoriforløb og praktikforløb.

I teoriforløbene tilegner social- og sundhedsassistenteleven sig en generel og abstrakt teoretisk kundskab.

Teorierne udspringer af seks obligatoriske områdefag, nemlig:

- Den arbejdsorganisatoriske faggruppe (fagområde)
- Den social- og samfundsfaglige faggruppe (fagområde)
- Den kulturelle og aktivitetsfaglige faggruppe (fagområde)
- Den pædagogiske og psykologiske faggruppe (fagområde)
- Den medicinske faggruppe (fagområde)
- Den sygeplejemæssige faggruppe (fagområde).

I praktikforløbene tilegner social- og sundhedsassistenteleven sig praksiskundskab, som omfatter de evner og færdigheder som social- og sundhedsassistenteleven udvider og udfører i de konkrete situationer.

Det er nødvendigt, at social- og sundhedsassistenteleven kan kombinere disse to kundskabsformer for at kunne udføre velbegrundede handlinger inden for sit ansvars- og kompetenceområde.

Idé 7

Hensigten med kliniktimerne er at give social- og sundhedsassistenten mulighed for at blive istand til/øve sig i at kombinere den viden, som er tilegnet i teoriforløbet med en konkret, oplevet patientsituation for derved at befordre udviklingen af praksiskundskab.

Dette skal ses i forhold til “formål med praktik 1” (side 4.06.01 i Praktikhåndbogen for social- og sundhedsassistentelever): “at eleven opnår færdighed i at varetage grundlæggende pleje, omsorgs- og aktivitetsopgaver hos borgere med somatiske problemstillinger ud fra borgernes/familiens behov”.

Mål for kliniktimerne

Målet for kliniktimerne er, at social- og sundhedsassistenteleven bliver i stand til/bedre til:

- at anvende de forskellige faser, som indgår i problemløsningsmodellen for derved at blive mere fortrolig med denne problemløsningsmodel i praksis (jævnfør Praktikhåndbogen side 3.10.01).
- at anvende og kombinere relevante teorier i relation til en oplevet patientsituation
- at tilegne sig en større forståelse for og indlevelse i patientens og familiens situation
- at tilegne sig en større selvindsigt i relation til samspillet med patient/familie
- at forholde sig til patientsituationen ud fra en saglig argumentation
- at tilegne sig en større forståelse for ansvar og kompetence i relation til udøvelse af grundlæggende sygeplejeopgaver.

Indhold og metode

Indholdet i kliniktimerne tager udgangspunkt i praksis, idet en af social- og sundhedsassistenteleverne udarbejder en praksisbeskrivelse, som afleveres til alle i gruppen syv dage før kliniktimerne.

Praksisbeskrivelsen kan omhandle en patientsituation, det

Idé 7

vil sige en beskrivelse af en patients nuværende situation og tidligere liv. Endvidere uddrages patientens ressourcer og problemstillinger. Der udvælges én problemstilling og oplyses hvilken litteratur, det kunne være fordelagtig at analysere problemstillingen med.

Praksisbeskrivelsen bearbejdes i fællesskab ud fra problem-løsningsmodellen. Det forventes, at alle i gruppen er vel-forberedte og bidrager aktivt i processen.

Timerne evalueres mundtligt hver gang af den enkelte social- og sundhedsassistentelev i gruppen, som med fordel kan skrive evalueringen i sin private dagbog.

Dette giver social- og sundhedsassistenteleven bedre mulighed for at følge udviklingsprocessen - både den faglige og den personlige.

Kliniktimerne evalueres dog også skriftligt i slutningen af praktikforløbet.

Kliniktimerne afholdes ca. en gang om ugen, er af to timers varighed og er obligatoriske for alle social- og sundhedsassistentelever i medicinsk afdeling.

Sygeplejerske med ansvar for undervisning og udvikling

Sygeplejersker med ansvar for undervisning og udvikling er ansvarlige for gennemførelse af kliniktimerne og må sikre det faglige niveau i arbejdsprocessen i forhold til formål og mål for social- og sundhedsassistentuddannelsen.

Sygeplejerskens rolle i kliniktimerne er at være styrende i arbejdsprocessen og at gøre de enkelte faser i arbejdsprocessen synlige.

Praktikvejlederen

Praktikvejledere til den social- og sundhedsassistentelev/opskolingselev, som har udarbejdet praksisbeskrivelse, kan

Idé 7

også deltage i kliniktimerne.

Praktikvejlederens rolle er at bidrage med spørgsmål, som hjælper eleven til at anvende problemløsningsprocessen, samt bidrage med viden/erfaringer i forhold til bearbejdelsen af problemet.

Endvidere giver det også praktikvejlederen en indsigt i, hvordan eleven bearbejder praksisbeskrivelsen.

Litteratur

Bekendtgørelse af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser inden for bistands-, pleje- og omsorgsområdet mv., juli 1994.

Praktikhåndbog for social- og sundhedsassistentelever fra Skolen i Hammer Bakker.

Idé 7

1. Hvordan vurderer du det faglige udbytte af timerne - og hvorfor?	10 meget tilfreds 9 8 7 ... 0 ikke tilfreds
2. Hvordan vurderer du det personlige udbytte af timerne - og hvorfor?	10 meget tilfreds 9 8 1 ... 0 ikke tilfreds
3. Hvordan vurderer du din egen indsats i timerne - og hvorfor?	10 meget tilfreds 9 8 7 ... 0 ikke tilfreds
4. Andet, du gerne vil fortælle:	

Dato: _____

Navn: _____

Hold: _____

Idé 8

Uddannelsesbog

Eleverne i afsnit B1 har en uddannelsesbog. Selve undervisningen/vejledningen af eleverne planlægges fra dag til dag, ud fra hvad eleverne selv har defineret som behov. Afdelingen lægger vægt på at hjælpe eleverne til selv at definere deres behov for vejledning.

Uddannelsesbogen indeholder alle de papirer, som vedrører elevens praktikperiode, bl.a. nedenstående skema. Skemaet bruges af eleven og praktikvejlederen i fællesskab til at hjælpe eleven med dels at definere behov for vejledning dels at bevidstgøre/synliggøre elevens handlinger.

Eksempel på skema udfyldt af en elev

Dato	Nr.	Oplysninger/behov	Dato	Aftaler/handlinger
-	-	Kommunikation: Til Y/XX ationen = planlægge kommunikation	-	Prøve at anvende teoretisk viden/erfaringer bevidst: - gøre overvejelser før situ-
-	-	Stærke sider (personligt): - Har god situationsfornemmelse/indlevelsesevne - opmærksom på nonverbale - Er god til at lytte - afvente - Interesse for andre mennesker		Under vejledning:
		Forudsætninger (faglige): - Arbejdet inden for sundhed i 20 år - Kan godt lide at snakke/kommer let i snak med andre - Min teori om kommunikation		Få tilbagemelding fra personale om kommunikation samt selv at fortælle eget indtryk af samtalen
		Vil gerne: - kommunikere naturligt til unge døende - blive bedre til at takle min indre uro - at være mig selv og tro på, at jeg kan, og ikke give op		

Idé 8

Eksempel på skema udfyldt af elev

Dato	Vurdering
-	Det var svært for mig i starten, hvordan skulle jeg kunne snakke naturligt, når de lå der og skulle dø. Jeg fik virkelig noget at tænke over de første par uger. Jeg har arbejdet meget med mig selv. Nu var det ikke ældre, jeg skulle passe, men patienter på min egen alder og yngre. Nu var det pludselig den barske virkelighed. Da jeg havde bearbejdet de forskellige faser: - godt det ikke er mig - men det kan ramme mig - vænnede jeg mig til situationen. Jeg kan huske en episode inde hos XX, hvor jeg skulle hjælpe ham med at blive vasket. Jeg vaskede den ene arm, hvorpå XX sagde, at jeg godt måtte vaske, så han kunne mærke, at han havde en arm. Jeg gjorde det alt for forsigtigt. Y var meget afvisende over for nyt personale, og dette gjorde det svært for mig oven i min usikkerhed. Men jeg bestemte mig for, at det skulle hun ikke, førend hun havde lært mig at kende. Da jeg havde taget den beslutning, blev det også meget lettere at snakke med hende. Hver gang hun ringede, gik jeg derind. Jeg var med som hjælper. Jeg havde sat det mål, at hun ikke skulle afvise mig, før hun havde lært mig at kende. For at opnå dette mål var kommunikation mit vigtigste redskab.
Evaluering:	Da jeg først var kommet over min nervøsitet, var kommunikationen også mere naturlig. Derfor handler det også om selv at være klar eller tryk ved situationen for at få et godt resultat. Det fik jeg også hos Y, og det har været en god og lærerig oplevelse på trods af afslutningen.

Idé 9

Uddrag af en elevdagbog

“Uge 12

I denne uge har jeg været til forventningssamtale. Da jeg har gået en del med KK, var hun med. Jeg havde skrevet en del ned: hvad er mine forventninger til denne praktik? Hvad kan jeg? Hvad kan jeg ikke? Hvad vil jeg gerne lære noget om? etc. Jeg syntes, det var en god samtale, hvor praktikvejlederen viste mig, hvordan en tidligere elev havde skrevet om nogle ting, hun gerne ville lære noget mere om, også mere målrettet for at nå målene for denne praktik. Der er så mange ting, jeg gerne vil se og prøve, at 16 uger næsten er for lidt. Dette er en afdeling, hvor man ikke bare får lov til at stå i stampe, og det er dejligt, at der bliver stillet krav til en - det er dem, man vokser af. I denne uge har vi også haft vores første kliniktimer, det er en rigtig god idé. Vi fik nogle gode diskussioner og repeteret en del teori. Det var også sjovt at høre, hvordan de andre elever var blevet modtaget, og hvad de lavede. Jeg tror, at vi elever skal være glade for, at vi er kommet på B1.

Det bedste, der er sket i denne uge, er den fremgang, som jeg har haft inde hos Y. I de to første uger har hun virkelig prøvet at ignorere mig. Når jeg talte til hende, kikkede hun den anden vej. Da jeg havde brugt en del tid og tanker om hendes situation, bestemte jeg mig for, at hun ikke skulle have lov til at afvise mig, inden hun havde lært mig at kende. Jeg blev ved med at gå derind, når hun ringede. Så pludselig, i denne uge, blev jeg accepteret så meget, at nu spørger hun efter mig. Jeg kan mærke på mig selv, at den tid, jeg har brugt til at snakke med mine kollegaer og de tanker, jeg har haft om Y, har gjort mig stærkere. Jeg synes stadig, at det er synd for hende, men jeg kan vende situationen om nu - hun er syg, og hun skal dø: Jeg må så tage det derfra og sammen med Y gøre de ting, hun kan og vil. Jeg kan faktisk godt lide at snakke og hjælpe hende.

Idé 9

Jeg har været på min første weekendvagt. Lørdag morgen fik jeg den besked, at den unge mand på 19 år var død om natten. Han var sovet stille og roligt ind. Jeg havde egentligt troet, at det ville påvirke mig mere, end det gjorde. Jeg syntes, det var godt, at han fik lov til at sove ind, når situationen ikke kunne være anderledes.

Jeg må indrømme, at jeg syntes, at der er rimelig travlt i weekenden. Jeg har lært en del om lejring, da vi har to patienter med lammelser. KK er specielt god til dette.”

Idé 10

Eksempel på skema i uddannelsesbogen

Skema i uddannelsesbog udfyldt af kollega

Studerendes/elevens navn: XXX

Dato: -

Med: Gruppeleder

Valgte emner:

En almindelig dag på B1 - dag med mange sygdommeldinger, hvilket satte sit præg på planlægningen. Færre hænder til mange patienter.

Hvad gik godt - og hvordan?:

Set i lyset af ovenstående, kom flot i gang med dagen, været god til at planlægge den "kostbare" tid og fået sendt patienterne ud i bad, givet morgenmad, redt senge mv.

Tager selv mange initiativer, f.eks. selv skiftet forbindelse uden opfordring hertil. Desuden bistået fast vagt med råd, hjælp og vejledning (undervisende opgave).

God til at skelne mellem væsentlige og uvæsentlige oplysninger og observationer, dvs. hvad skal siges med det samme, hvad kan vente til rapport - og hvad er helt væsentligt.

Hvad gik mindre godt - hvordan og hvorfor?:

Hvad skal der arbejdes videre med?:

Idé 11

Uddannelsesdag på afdeling B1 (for personalet)

Afdeling B1

Kære: _____

Mødeindkaldelse til:

“Uddannelsesdag” for praktikvejledere i B1

Hvornår: Den 12. november 1998 kl. 7.30 - 13.45

Hvor: Lokale 302 - URBAN

Hvad: Fokus på: “Hvordan følges med elever/studerende?”,
Ansvar i forhold til uddannelse i afdeling B1?

Jeg vil gerne, hvis du vil aflevere nedenstående til mig senest den 3. november - så vil jeg bruge det som udgangspunkt for planlægning af dagen.

Dine ønsker til dagens indhold:

Nævn tre ting, som er svære i forhold til at følges med elever/studerende?

Idé 11

Nævn tre ting, som er godt ved at følges med elever/studerende?

Sammenskrivning af svar fra spørgeskema som udgangspunkt for dagen

Det, som er svært ved at følges med elever og studerende:

- at vide, hvor meget de selv må være selvstændige i forløbet, hvor meget de selv må gøre
- at vide, hvilke forudsætninger eleven har
- usikkerheden om: hvad er det, hver enkelt skal lære?
- at give *tid*
- at vide, hvor meget vi skal gå ind i det teoretiske
- at vide, hvor meget de har brug for min praktiske erfaring
- Det er svært at give skriftlig tilbagemelding til eleven.

Det, som er godt ved at følges med elever:

- at vi får god besked om, hvad vi skal
- at lære nyt selv - få øget bevidsthed
- blive tvunget til at sætte ord på handlinger - udvikles selv
- at man holdes fagligt ajour
- bliver tilfreds, når eleven når et godt resultat.

Konkrete ønsker til dagens indhold:

- mål
- teori, hvad kræves af os
- blive bedre til at stille spørgsmål til eleven
- hvordan kan man blive en endnu bedre vejleder.

Temadag - uddannelse i afdeling B1 - ud fra sygehjælperes og social- og sundhedsassistenteres ønsker

Oplæg:

Idé 11

1. Unge under uddannelse i dag i forhold til tidligere
 - a: unge
 - b: ældre
2. Hvordan/hvornår lærer man noget?
 - a: gruppearbejde
 - b: hvornår lærer i noget?
3. Opsamling af gruppearbejdet
4. Elevers forudsætninger
 - a: teori i forhold til praksis, hvad forventes af os?
5. Mål for studerende/elever i afdeling B1 - hvad er det, der skal læres i perioderne?
 - a: gennemgås ud fra behov eller eksempler
 - b: inddrage et eksempel på en evaluering
6. Hvordan kan vi med vores *rammer* præge en læreperiode for elev/studerende?
 - a: hvordan tilrettelægges et godt praktikforløb?
 - b: selvstændighed hos elever?
 - c: førvejledning/eftervejledning
7. Spørgemåder, eksempel: Høre mig spørge på to forskellige måder
 - a: praktisk øvelse: to til tre personer. En fortæller, andre spørger ind.
8. Evaluering af dagen.

2.3 Kirurgisk afdeling D, KAS Gentofte
Kirurgisk gastroenterologisk afdeling D består af tre sen-

geafsnit. 85% af patienterne indlægges akut, af de resterende 15% er ca. 85% henvist med maligne diagnoser. Der er en del genindlæggelser, og man tilstræber, at disse patienter genindlægges på eget afsnit.

Afdelingen er travl med ujævn belastning. Personalet opfatter sig som dynamiske og åbne for inspiration. De vægter et godt arbejdsklima og er indstillet på at hjælpe hinanden på tværs af afsnit, og de tilstræber, at tilbuddene til patienterne er ens på de tre afsnit.

De første fem ideer, vi har valgt fra praktikstedet, stammer fra elevernes introduktionsprogram, der er opbygget således, at det kan tilpasses såvel den nyansatte medarbejder, som elever og studerende på afdelingen.

Idématerialet består af følgende:

Idé 12 Kirurgisk gastroenterologisk afdelings målsætning relateret til patienter, medarbejdere etc.

Idé 13 Idégrundlag for sundhedssygeplejen

Idé 14 Omsorg i plejen

Den viser, hvordan afdelingen har standarder for omsorgen.

Idé 15 Dokumentation i sygeplejelog med eksempler

Idé 16 Forventningssamtale, disposition, forventninger til elever og praktikvejleder

Idé 17 Plan for teoriundervisning

Ideen med undervisningen er, at emnet skal være i fokus i forhold til de tildelte patienter. Nogle afsnit følger planen slavisk og beder så eleven beskrive emnerne i forhold til de tildelte patienter i den pågældende uge. Andre afsnit underviser med udgangspunkt i de patienter, der er indlagt, og tilpasser emnerne til dem.

Idé 12

Kirurgisk gastroenterologisk afdelings målsætning relateret til patienter, medarbejdere etc.

Patientrelaterede mål:

- undersøgelser, behandlinger og pleje foregår på et fagligt højt niveau, som tåler sammenligning med de bedste afdelinger i landet
- patienten og dennes pårørende behandles med værdighed og respekt
- undersøgelse og behandling foretages efter grundig information af patienten, når denne har accepteret det
- afdelingen udvikler gradvis kvalitetssikringsprogrammer til optimering af sine patient- og personalerelaterede mål.

Medarbejderrelaterede mål:

- afdelingens personalepolitik bygger på gensidig tværfaglig respekt med højt informationsniveau og gensidig kommunikation
- at medarbejderne kan arbejde selvstændigt inden for eget kompetence- og fagområde
- at alle personalegrupper er engageret i deres arbejde og arbejdsplads
- at personalet oplever afdeling D som en helhed med fælles opgaveløsning.

Organisatoriske mål:

- undersøgelser, behandlinger og pleje gennemføres således, at ressourcerne udnyttes optimalt
- patienten skal udskrives, så snart den resterende behandling eller kontrol kan foregå ambulant på sygehuset eller hos praktiserende læge.

Uddannelse/udvikling:

- at afdeling D har et niveau for grund-, videre- og efteruddannelse, som placerer afdelingen blandt de førende kirurgisk gastroenterologiske afdelinger i landet og således kan

Idé 12

tiltrække og fastholde velkvalificerede medarbejdere inden for alle fagområder

- afdelingen prioriterer uddannelse, udvikling, undervisning og forskning højt
- afdelingen bestræber sig på at leve op til amtets målsætning om ventetider i forhold til undersøgelse og behandling
- afdelingen prioriterer undersøgelse og behandling af patienter med malign suspekter og maligne sygdomme højt, således at patienten sikres hurtig og optimal behandling.

Idé 13

Idégrundlag for sundhedssygeplejen

Det enkelte menneske er enestående og er, sammen med sine omgivelser og sit miljø, aktiv og medbestemmende.

Derfor vil sygeplejepersonalet arbejde for, under indlæggelse og ved ambulant besøg:

1. At patienterne får den viden, pleje og omsorg, han/hun har behov for, i relation til sin sygdom og potentielle sundhedsproblemer. Og vejledes om hvilken levevis, der er hensigtsmæssig for at bevare/forbedre egen sundhedstilstand.
2. At patienterne bliver accepteret/behandlet som selvstændige mennesker og inddrages i et samarbejde, hvor begge parter ressourcer anvendes.

For at opfylde dette må arbejdet i afdelingen tilrettelægges ud fra følgende:

- færrest mulige plejepersoner om den enkelte patient
- planlægning, koordinering af patienternes sundheds- og sygepleje
- Åben kommunikation
- tværfagligt samarbejde internt i afdelingerne/sygehuset, og eksternt til den primære sundhedssektor
- under hensyntagen til personalets kvalifikationer, decentralisering af ansvar og kompetence
- kontinuerlig personaleudvikling.

Idé 14

Omsorg i plejen

Emne	Handling	Viden
Kommunikation:		
a) Det sproglige		- forstår patienten det, vi siger - overensstemmelse mellem det, patienten siger og hans øvrige reaktioner - giver vi svar på det, patienten spørger om - opfanger/forstår vi det, patienten mener
b) Måden handlinger udføres på	Kunne sige til patienten, at du er optaget i øjeblikket.	- hvordan du på en ordentlig måde kan sige dette, uden at patienten føler sig afvist
	- praktiske færdigheder og viden om disse - nødvendigheden af at fortælle patienten, hvad som skal gøres og hvorfor - kende patienten og hans ressourcer - vide hvordan, vi bedst kan hjælpe patienten med at bruge sine ressourcer - vide hvad patienten kan og vil selv - også selv om det tager længere tid, end hvis vi gør det	- kende egne reaktioner
	Hvordan vi udfører alle instrumentelle/praktiske handlinger for og sammen med patienten.	- pædagogisk viden
	Give patienten lov til at vise sine følelser og reaktioner: angst, sorg og vrede, uden at vi lader os <i>smitte</i> af samme sindsstemning.	- kommunikation - kriseteorier - psykologi
	Finde ud af, hvorfor patienten har det sådan.	
	Hvad er årsagen?	- kende egen begrænsning i at takle <i>negative</i> følelser og reaktioner.
c) Takle patientens følelser og reaktioner	Acceptere patienten uden at krænke hans selvstændighed og uden at forvente gengæld eller taknemmelighed.	
Samtale, information, introduktion, vejledning og de svar, vi giver patienten.	Kommunikationsteorier: - er vi nærværende og engagerede i patienten - er det, vi siger, relevant for patienten - hvordan opfatter patienten det, vi siger	

Idé 15

Dokumentation i sygeplejefjournal med eksempler

Sygeplejekardex (rapportark)

Mål:

- at være kortfattet, skrive de væsentlige problemer, bruge så lidt papir som muligt, bruge alle tre kolonner, kontinuitet, lægge mere vægt på at evaluere handlingerne
- ikke skrive alt det, der er normalt, kun skrive nye observationer. Ikke gentage fra vagt til vagt
- med indkaldte patienter, skal man kun skrive det, der mangler, og at patienten ellers er klar
- Der skal en halv prægeplade på rapportpapirer, sidenummer, og det skal være signeret
- Det er sygeplejersken, der skal skrive ordinationer og komplekse problemer. Den, der observerer de konkrete data, målhandlinger og evaluerer, skal selv skrive det.

De tre dimensioner (instrumentel/pædagogiske/ekspressive sygepleje):

- vi skal være mere opmærksom på de tre dimensioner
- meget af den instrumentelle sygepleje står i lægefjournalen og i afdelingens instrukser
- husk at skrive den pædagogiske og medmenneskelige dimension. De informationer, vi giver eventuelt før undersøgelser, er en vigtig del af sygeplejen
- hvordan formulerer man information, vejledning og omsorgen ned på rapportarket, så næste vagthold kan arbejde videre med det?

Ark med samtaler/informationer:

- skal tages i brug, da de informationer og samtaler, patienten har haft, står i kardex og tit er svære at finde frem
- der fremtræder mest den medmenneskelige dimension.

Eksempel på rapportark

Idé 15

Dato	Problem/data	Plan/handling	Evaluerings
+/+	Kort, konkret problemstilling	Hvordan gør vi det? Hvad gør vi så?	Virker det? Virker det ikke?
+/+	Samtale patienten, ægtefælle, læge og sygeplejerske	Se samtaleark	Patienten er glad for information
	Lad være med at gentage data skrevet af foregående vagt	Skriv "do" samt initialer med din vagtfarve	
	Skriv så andre kan læse det uden problemer, hvis ikke, er det spild af tid at skrive		
	Undersøgelser noteret på det gule ark, skal ikke skrives her også		
	Medicinordinationer skrives i medicinkardex		
+/+	Eksempel:	Givet patienten morfin kl.	Smerter væk, fast morfinsedosis
	Smerter under højre kurvatur	14.30	øget

Problematiske plejeforløb Brug klinisk plejeplan

Idé 16

Forventningssamtale, disposition, forventninger til elever og praktikvejleder

Forventningssamtalen

Hvem deltager:

Eleven/den studerende, den ansvarlige praktikvejleder, sygeplejelærer og, så vidt muligt, den assisterende afdelingssygeplejerske.

Tidsforbrug ca. ½ time.

Formålet med forventningssamtalen:

Formålet med forventningssamtalen er, at eleven/den studerende og den ansvarlige praktikvejleder udveksler gensidige forudsætninger og forventninger til praktikperioden og sammen laver en overordnet plan for praktikopholdet afhængig af elevens/den studerendes uddannelsesniveau.

Rammer for forventningssamtalen:

Målene for pågældende uddannelsesafsnit. "Forventninger til eleven/den studerende". "Forventninger til praktikvejlederen". Afdelingsramme, ressourcer og læringstilbud

Forberedelse til og gennemførelse af forventningssamtalen:

Det forventes, at såvel eleven/den studerende, som den ansvarlige praktikvejleder har forberedt sig til forventningssamtalen.

Til forberedelsen skal "vejledende disposition til forventningssamtalens indhold" anvendes. Indholdet skal foreligge på skrift og sættes ind i elevmappen.

Forventningssamtalen skal være gennemført inden udgangen af 2. praktikuge.

Ved forventningssamtalen skal en dato for midtvejsevaluering fastsættes.

Idé 16

For den studerende skal endvidere datoer for obligatoriske øvelser og opgaver fastsættes ved forventningssamtalen.

Vejledende disposition til forventningssamtalen

Indholdet skal bygges op ud fra følgende punkter:

- egne forudsætninger
- daglige, praktiske og teoretiske
- personlige
- forventninger til praktikperioden
- hvordan lærer jeg bedst
- hvad ønsker jeg at lære
- hvilke relevante indlæringstilbud har afsnittet for mit uddannelsesniveau
- hvordan kan indlæringstilbudene tilrettelægges
- hvilke pædagogiske redskaber kan jeg anvende i praktikperioden
- hvordan kan min nye viden/mine nye erfaringer registreres og bygges videre på i mit samarbejde med praktikvejlederen
- hvilke opgaver er der i praktikperioden ud fra målene til uddannelsesafsnittet
- hvilke forestillinger har jeg om evalueringen af min indsats
- hvilke forventninger til personalet.

Forventninger til elever/studerende

At eleven/den studerende:

- er åben og ærlig om egne forudsætninger og forventninger, så uddannelsesforløbet kan tilrettelægges bedst muligt
- arbejder målrettet for at nå uddannelsens mål for praktikperioden
- har viden om praktikstedets mål for praktikperioden
- er skriftligt forberedt til forventnings-, midtvejs- og slut-evalueringer
- er aktiv og medansvarlig for eget uddannelsesforløb under praktikken
- er opsøgende, spørgende og handlende i praksissituationer
- siger fra ved opgaver, de er usikre på, så personalet eventuelt kan gå med/vise

Idé 16

- er reflekterende omkring egne og andres handlinger/oplevelser
- ser plejepersonalet som rollemodeller og herigennem henter inspiration til egen læring
- inddrager øvrigt personale i uddannelsesforløbet, når kontaktperson ikke er til stede
- studerer og læser relevant litteratur for mave-tarmkirurgiske patienter samt mamma patienter
- har øje for afsnittets stærke og svage sider
- skriftligt evaluerer praktikforløbet
- har øje for egne stærke og svage sider.

Forventninger til praktikvejlederen

At kontaktpersonen:

- ud fra elevens/den studerendes forudsætninger, forventninger og mål for praktikperioden vejleder i forhold til planlægning, så målene nås bedst muligt samt løbende evaluerer med eleven/den studerende om dennes kunnen
- er skriftlig forberedt til midtvejs- og slutevalueringer
- er rollemodel for elev/den studerende
- er katalysator i forhold til elevens/den studerendes refleksion over egen praksis. Stiller åbne, nysgerrige spørgsmål til det eleven/den studerende har arbejdet med, så han/hun får mulighed for at overveje og begrunde sine handlinger
- vejleder eleven/den studerende til inddragelse af det øvrige plejepersonale
- er behjælpelig med at finde relevante patienter til eventuelt obligatoriske opgaver.

Plan for teoriundervisning

Praktik 1

Idé 17

Dato Underviser Emne

Uge 2 Sengelejekomplikationer

Uge 3		Præ- og postoperativ sygepleje
Uge 4		Ernæring, optagelse af næringsstoffer
Uge 5		Væske- og elektrolytbalance
Uge 6		Sygepleje, undersøgelse og behandling til patienter med sygdomme i colon
Uge 7		Stomipleje
		Forevisning af posesystemer og diverse hjælpemidler. Kost til stomipatienter
Uge 8 me		Sygepleje, undersøgelse og behandling til patienter med ventrikkelsygdomme
Uge 9		Sygepleje, undersøgelse og behandling til patienter med galdevejssygdomme
Uge 10		Kommunikation og kriser (kendetegn)
Uge 11		Smertebehandling til patienter med kroniske og akutte smerter
Uge 12		Planlægning og dokumentation i forbindelse med indlæggelse
Uge 13		Udskrivelse, hvordan og til hvad
Uge 14		Hyppest anvendte medicin i afdelingen: Diuretika, laksantia, antibiotika, hypnotika, vitaminer, digoxin.
2.4 Gynækologisk afdeling, Glostrup		
Dette praktiksted er også udvalgt på grund af et meget velstruktureret og velbeskrevet uddannelsesforløb for social- og sundhedsassistentelever.		

Uddannelse er et højt prioriteret område, og man har gennemført mange initiativer for at højne kvaliteten. Fra de interview, vi foretog på afdelingen, vil vi fremhæve følgende: Oprettelsen af en stilling som koordinerende praktikvejleder for obstetrisk/gynækologisk afdeling per 1. april 1998. Stillingen er i dag besat af en sygeplejerske med et syv ugers vejledningskursus fra sygeplejeskolen. Hun er uddannelseskoordinator for tre afdelinger med ansvar for social- og sundhedsassistenteleverne og sygeplejestuderende. Funktionen er en meget vigtig faktor i synliggørelsen og prestigen af elevuddannelse. Derfor hører der også eget kontor, personsøger og lignende med til stillingen.

Stillingen er på 30 timer, der anvendes med en dag om ugen på hver afdeling (efter behov), en halv dag anvendes til forberedelse og en halv dag til undervisning af elever og studerende. Undervisningen indeholder emner fra programmet (se senere), men der kan også tages aktuelle emner op som f.eks. et vedrørende fremmede kulturer, hvor man inviterede en tyrkisk sygeplejerske fra hospitalet og en tolk.

Pædagogisk veksler indhold og form - elever kan undervise elever, nogle gange undervises social- og sundhedsassistenteleverne for sig selv. En stor del af undervisningen består af erfaringsudveksling og refleksionsøvelser. Et andet godt eksempel, de interviewede fremhævede fra praktikstedet, var en social- og sundhedsassistent, der er udnævnt til ansvarlig praktikvejleder. Denne funktion udløser et løntilæg på 6.000 kr. årligt, og det er første gang, det gives til en person, der ikke er sygeplejerske. Vedkommende er sygehjælper, opskolet social- og sundhedsassistent, har et praktikvejlederkursus samt et voksenpædagogisk kursus.

Idématerialet består af følgende:

- Idé 18 Stillingsbeskrivelse for koordinerende praktikvejleder
- Idé 19 Undervisningsprogram for elever og studerende

Programmet bruges meget af den daglige vejleder som dokumentation for de områder, alle elever og studerende kommer igennem. På den ugentlige undervisningsdag tager man andre emner op som f.eks. kommunikation, sårpleje, fremmede kulturer osv.

Idé 20 Eksempel på refleksionsøvelse

Refleksionsøvelser som pædagogisk metode bruges i den ugentlige undervisning af sygeplejersker, men tænkes snarest at blive taget i brug med social- og sundhedsassistenteleverne.

Stillingsbeskrivelse for koordinerende praktikvejleder

Obstetrisk/Gynækologisk afdeling G,

Idé 18

Amtssygehuset i Glostrup

Organisatorisk placering: I henhold til funktionsbeskrivelsen.

Kompetence- og ansvarsområder: I henhold til funktionsbeskrivelsen.

Funktions- og arbejdsområder:

1. Koordinerende funktion ved planlægning og udførelse af praktik- og studieforløb
2. Pædagogisk funktion
3. Udviklende, vejledende og rådgivende funktion.

Ad 1 Koordinerende funktion

- assisterer oversygeplejersken i at være kontaktperson/repræsentant for afdeling G ved henvendelser fra skolen
- assisterer afdelingerne med planlægning og udførelse af praktik- og studieforløb ved bl.a.:
 - at udsende velkomstbreve
 - at deltage aktivt i velkomst og overordnet introduktion af samtlige assistentelever og sygeplejestuderende i afdeling G på første mødedag
 - at deltage aktivt i forventningssamtaler, midtvejs- og slutevalueringer (dog afhængig af behov)
 - at afholde jævnlige samarbejds møder med den daglige kontaktperson i afsnittet for at sikre kontinuitet, samarbejde og lægge fælles slagplan
 - at etablere og skabe kontakt til relevante observationsspraktikker under opholdet på afdeling G
 - at kontakte social- og sundhedsskolen og sygeplejeskolen ved uddannelsesmæssige tvivlsspørgsmål.

Ad 2 Pædagogisk funktion

- tilrettelægger og afholder undervisning af relevant, specifik og generel interesse for elever og studerende i afdeling G hver torsdag (Torsdagstimen)
- før-, under- og eftervejledning

Idé 18

- "Bedside" undervisning
- refleksionsøvelser
- individuel vejledning f.eks. ved opgaveskrivning.

Ad 3 Udviklende funktion

- skabe og udvikle optimalt studiemiljø
- vejledende for relevante læringsprocesser og metoder
- ressourceperson for kontaktsygeplejersken til f.eks. udarbejdelsen af standpunktsbedømmelser eller problemfyldte praktikforløb
- bistå afdelingerne i at udarbejde eller revidere skriftligt materiale
- Deltager en gang om måneden i sygepleje ledelsesmøder
- medvirker til videreudvikling af eksisterende pædagogiske hjælpemidler f.eks. studiedagbog, uddannelsesmapper, læringskontrakter.

Øvrige arbejdsbetingelser

- vagt- og weekendfri
- frihed til at disponere over egen tid
- faste, skemalagte dage på afdeling G52, G54 og G31, men kan planlægge arbejdet ud fra behov for assistance på afdelingerne, ud fra antal studerende og afhængigt af behovet hos den enkelte studerende.

Idé 19

Undervisningsprogram for
elever og studerende

Emne	Underviser	Dato/kl.
1. Modtagelse og klargøring af patienter til operation (lap.skopi/lap.tomi)		
2. Modtagelse og observation af den nyopererede patient		
3. Modtagelse og observation af den akutte patient		
4. Grundlæggende pleje og speciel sygepleje til den postopererede patient		
5. Sygepleje til patienter, der skal hysterektomeres (LAVH/laparotomi)		
6. Sygepleje til patienter, der får lavet prolaps og inkontinenskirurgi		
7. Sygepleje til patienter med ufrivillig abort		
8. Sygepleje til patienter, der er indlagt til Cervagemabort		
9. Sygepleje til patienter med foetus mortuus		
10. Omsorg, etik og kommunikation til en patient, der opereret for en malign lidelse		
11. Palliativ pleje til en terminal patient		
12. Praktiske oplysninger til pårørende i forbindelse med dødsfald		

Idé 20

Eksempel på refleksionsøvelse

Refleksionsøvelser er hidtil kun blevet gennemført med de sygeplejestuderende, men tænkes snarest indført til social- og sundhedsassistenteleverne i den ugentlige undervisning.

Eksempel på fremgangsmåde ved refleksionsøvelse
- fortalt af koordinerende praktikvejleder
Modellen neden for bruges til de planlagte refleksionsøvelser, hvor eleven/den studerende selv vælger at fortælle om en praksisoplevelse.

Fortællingen bliver indledt med, at eleven/den studerende starter med at beskrive hændelsen (hvortil jeg kan spørge dybere ind og mere i detaljer). Herefter sætter hun ord på følelserne osv.

Den studerende vælger selv fokus - med andre ord, det som optager hende mest - og går nu i dybden med det i analysen. Ved analysen beskrives/fortælles/redegøres for den tilhørende teori. Efter opsummering aftales, hvad eleven/den studerende vil en anden gang, eventuelt aftales en anden refleksionsøvelse med udgangspunkt i et andet fokus.

Jeg plejer at afsætte en time til øvelsen. For at eleven/den studerende får mest muligt ud af det, er det en forudsætning, at hun følger sig tryk og har tillid til mig for at *lukke op for sluserne*.

Idé 20

2.5 Idémateriale fra en medicinsk afdeling på Aalborg Sygehus Nord

Idé 21

Skema over elevens praktikforløb

Elevens navn: _____ Periode: _____

Vejleder: _____

	1.
Induktionsperioden (to uger)	2. Forudsætnings- og forventningssamtale
	3.
	4.
	5.
Indlæringsperioden (syv uger)	6.
	7.
	8.
	9.
	10.
	11.
Selvstændighedsperioden (seks uger)	12.
	13.
	14.
	15.
	16.
	17.
	18.
	19.

Idé 21

Introduktion til fysioterapi/ergoterapi:	
Endagspraktik fysioterapi:	Ergoterapi:
Midtvejsevaluering:	
En halv studiedag: Hammer Bakker kl. 13.00 - 16.00:	
Patienttildeling:	
Pleje af opgavepatient:	
Fri til opgaveskrivning:	
Aflevere praktikopgave:	
Gennemgang af praktikopgave:	
Standpunktsbedømmelse:	

Psykiatrisk praktik

På de to medvirkende skoler var den psykiatriske praktik social- og sundhedsassistenternes 2. praktik. Det betyder, at de ideer, der præsenteres under dette punkt, alle er fra praktiksteder, der er elevernes 2. praktik.

Vi har valgt at bruge eksempler fra følgende tre praktiksteder: en afdeling på Aalborg Psykiatriske Sygehus, en socialpsykiatrisk boform i Brønderslev og en afdeling på Gentofte Amtssygehus.

Fra Aalborg Psykiatriske Sygehus har vi medtaget ret omfattende materialer ang. elevernes uddannelsesprogram, en praktikjournal, der anvendes i hele Nordjyllands Amt og nogle eksempler fra det daglige oplæringsarbejde med eleverne. Som ideer fra Brønderslev og Gentofte bruges nogle pædagogiske og organisatoriske eksempler på elevernes læring i praktikken.

Hvert praktiksted præsenteres inden ideerne, således at man kan danne sig et indtryk af stedets størrelse og kultur.

3.1 Psykiatrisk praktik på

Aalborg Psykiatriske Sygehus

Ideerne og forslagene under dette punkt er taget fra Aalborg Psykiatriske Sygehus, afdeling C8.

På Aalborg Psykiatrisk Sygehus er der ansat en sygeplejerske som praktikkoordinator for 14 afdelinger, som har social- og sundhedsassistentelever. Der er i alt plads til 30 ordinære social- og sundhedsassistentelever samt 16 opskolingselever.

I hver afdeling er der udpeget en social- og sundhedsassistent som praktikansvarlig for social- og sundhedsassistenteleverne.

Kvalifikationskravene for at blive praktikansvarlig er, at man skal have mindst et års erfaring inden for specialet

og have erfaring som vejleder. Aalborg Psykiatriske Sygehus har desuden det mål, at alle praktikansvarlige skal gennemgå et fire ugers praktikvejlederkursus, som udbydes fra Social- og sundhedsskolen i Hammer Bakker.

Den praktikansvarlige har ansvaret for tilrettelæggelsen af praktikforløbet, vejledningen og evalueringen af den enkelte elev i afdelingen.

I hver afdeling er der en praktikkoordinator, der også er souschef og fungerer som supervisor for de praktikansvarlige.

Alle ansatte i afdelingen har en undervisningsforpligtigelse, og det betyder, at alle har et dagligt ansvar for elever.

Idématerialet består af følgende:

Idé 22 Uddannelsesprogram for social- og sundhedsassistentelever

Uddannelsesprogrammet for social- og sundhedsassistentelever.

Indeholder oplysninger, det kan være praktisk at have, inden eleven starter på afdelingen.

Idé 23 Praktikjournal

Anvendes som et arbejdsredskab for at strukturere elevernes læreprocesser og kvalitetsforbedre praktikuddannelsen.

Idé 24 Eksempler på oplæringsarbejdet med eleven
Herunder udarbejdelse af vagtplan og fast undervisning.

Idé 22

Uddannelsesprogram for social- og sundhedsassistentelever

Aalborg Psykiatrisk Sygehus, Afsnit C8

Velkommen!

Vi glæder os til at se dig i uddannelsespraktik på C8.

Nu går vi så i gang!

Vi vil med dette materiale give dig nogle væsentlige informationer samt en beskrivelse af afsnit C8 (se bilag).

Læs materialet grundigt igennem. Din aktive deltagelse er den eneste måde at undgå panik eller undvigelse senere i praktikforløbet.

Dagene inden praktik på psykiatrisk afdeling fyldes med blandede følelser som betænkelighed, bekymring og ængstelse.

Når du starter i C8, kan du drøfte dette med din praktikvejleder, idet disse følelser blokerer for læring.

1. Nogle oplysninger som kan være praktiske at have, før du møder i C8

Når du præsenterer dig selv over for patienterne, *skal* du kun oplyse:

- navn (ikke efternavn)
- stilling: social- og sundhedsassistentelev
- alder (kun hvis patienten spørger)
- evt. navn på den by du kommer fra, men ikke præcis adresse.

Påtvung ikke patienten håndtryk!

Angående din påklædning

Idé 22

Patienter og personale har i en årrække stået model til adskillige trends. Nogle mere patientudfordrende end andre. Især sommerkollektionen har lejlighedsvis været æggende for patienterne.

Vi vil derfor præcisere, at kortærmet T-shirt og knælange shorts anses for minimum. Du må gerne bære ur og vielsesring.

Det er ikke tilladt at bruge leggings eller joggingtøj (sidstnævnte dog tilladt i nattevagt).

Vi tilråder endvidere:

- at langt hår sættes op
- ikke at bære lange ørenringe
- ikke at bære halstørklæde
- at T-shirts og trøjer er uden eller med neutrale tryk.

Ovenstående skal ikke forskrække dig, men er alene ment som forholdsregler, der kan være med til, at du hurtigere accepteres af patienterne i afdelingen.

I C8 er der dagligt to personaler, som spiser med i spisestuen. Du skal derfor være opmærksom på at spise begge retter i vedtagen orden ifølge menuplanen, når dit navn figurerer under rubrikken “spisestuen” på dagplanen.

Hvis det er sådan, at menuplanen indeholder en ret, som du har svært ved at spise, kan du give sen-vagten besked dagen før om ikke at blive sat på til at spise med den pågældende dag.

Begrundelsen for ovennævnte er, at personalet også i spisesituationen er rollemønstre for patienterne. Medbragt madpakke kan du spise i spisestuen, når alle patienter har spist. Du kan også vælge at spise i hospitalets kantine.

Når du opholder dig i dagligstuen, er det uhensigtsmæssigt,

Idé 22

at du isolerer dig ved at lægge kabaler og med privat håndarbejde. Undgå at spille kort med dine elevkammerater eller de studerende. Det er gode aktiviteter sammen med patienterne.

2. Formål og fagbeskrivelse

Praktikforløbet er en del af social- og sundhedsassistentuddannelsen, og det er nærmere beskrevet i praktikhåndbogen, uddannelsesordningen samt i studiehåndbogen, som findes i C8.

Ansvar for et godt praktikforløb er først og fremmest afhængigt af din ansvarlighed og dit engagement i egen uddannelse. C8 har ansvaret for den overordnede strukturering og planlægning af praktikforløbet.

Praktikkoordinatoren fra Skolen i Hammer Bakker kan ved behov indgå i behandlingen af elevproblematikker eller blot som rådgivende eller vejledende part. Formålet med praktikken er ifølge uddannelsesordningen:

“at eleven opnår færdighed i at varetage pleje-, omsorgs- og aktivitetsopgaver hos borgere med psykiske problemstillinger ud fra borgerens/familiens behov”.

Uddannelsespraktikken kan kvalificere dig til at fungere som jeg-støttende medkontaktperson for en patient i en individuel tilrettelagt miljøterapi.

3. Uddannelsespraktikkens struktur og krav

Den psykiatriske praktik vil, når du er ordinær elev, være den anden af i alt tre praktikker. Er du derimod opskolingselev, kan det være din første praktik. Du vil dog have gennemgået samme teoretiske forløb forud for praktikken, uanset hvilken kategori du tilhører.

Praktikperioden vil for ordinære elever være på 16 uger og for opskolingselever 12 uger. Praktikken er inddelt i

Idé 22

en uges introduktionsperiode, en indlæringsperiode samt en selvstændighedsperiode. Der er i C8 udarbejdet en uddannelsesplan, som indeholder mål og midler for hver af de tre perioder.

Der vil i første uge være en dag med fællesintroduktion og tre dage som en tilrettelagt introduktion i C8.

Desuden indeholder praktikforløbet seks undervisningsseancer. Undervisningen foregår i C8. Udgangspunktet for undervisningen er den praksis, du oplever i C8. Det er en forudsætning, at du har læst den litteratur, som er nævnt i pkt. 7.

Emnerne vil være:

- skizofreni
- psykofarmaka
- jeg-styrkende sygepleje
- kontaktpersonfunktionen/relationssygepleje
- miljøterapi
- frit emne.

Du vil i forløbet have et planlagt praktikophold enten i hospitalets aktivitetscenter eller kontorterapi. Dette ophold varer to-fem dage. Ligeledes vil alle elever blive tilbudt to timers samlet undervisning om distriktspsykiatriens arbejde én gang i forløbet. Der er mulighed for besøg i andre institutioner efter eget ønske.

Som noget forholdsvis nyt er der én gang om ugen "Aktiv Torsdag" i C8. Denne eftermiddag er det dig, der i samarbejde med ergoterapeuten står for at planlægge og gennemføre en mindre kreativ og håndværksmæssig aktivitet. Der formuleres mål for aktiviteten, som efterfølgende bliver evalueret.

I afdeling C8 er der fast tilrettelagt undervisning for hele personalet. Ligeledes afholdes der hver måned en tværfaglig

Idé 22

klinik over en patient. Det er de faste kontaktpersoner, som er ansvarlige for klinikken. Det er en selvfølge, at du som elev overværer/deltager både i undervisning og klinik.

Da du er i et ansættelsesforhold, er der mødepligt, og arbejdstiden er gennemsnitligt 37 timer pr. uge. Så vidt det er muligt, møder du samme tider som praktikvejlederen. Du tæller ikke med afsnittets normering. Der tilrettelægges med flest dagvagter, men du må påregne et vist antal aftenvagter. Nattevagt kun en enkelt, *hvis* du ønsker dette.

Ved fravær på mere end 15% vil C8 kontakte Skolen i Hammer Bakker med henblik på evt. helhedsvurdering. Du skal i øvrigt overholde tidsfrister for syge- og raskmelding efter gældende regler.

Som elev er du omfattet af reglerne om tavshedspligt.

Der afholdes forventningssamtale i 2. praktikuge. Midt i praktikforløbet afholdes midtvejsevaluering, som er skriftlig formuleret.

I sidste uge af praktikken er der skriftlig praktikvurdering af dit praktikforløb. Samtidig evaluerer du praktikopholdet i C8 skriftligt.

4. Skriftlig opgave

Midtvejs i praktikforløbet i C8 laver du en skriftlig, individuel opgave i form af en kommunikationsrapport. Kravene til opgaven er beskrevet i praktikhåndbogen fra Skolen i Hammer Bakker. Denne rapport evalueres af praktikvejlederen, men bedømmes ikke. Rapporten skal ses som et uddannelseskrav på lige fod med andre læresituationer i C8. Du vil få mulighed for at udfærdige rapporten i din arbejdstid.

5. Undervisningsformer i C8

I C8 vil undervisningsformen variere afhængig af situationen.

Idé 22

Du kan på litteraturlisten se, hvilke bøger eller afsnit i bøger, som vil være relevant læsning i løbet af praktiktiden (se pkt. 7). Obligatorisk litteratur er angivet på boglisten til teori 2 i uddannelsen (se praktikhåndbog).

Dialogforelæsning

Her vil én af praktikvejlederne eller tværfagligt personale undervise social- og sundhedsassistentelever og sygeplejestuderende sammen. Der vil være god mulighed for dialog om emnet. Udgangspunktet er teorier om emnet, men med eksempler fra hverdagen i C8. Der er således fokus på kobling af praksis med den teori, du kender fra skolen og fra litteraturlisten pkt. 7.

Elevstyret undervisning (Lancastermodellen)

Undervisningen er tilrettelagt og afholdes af elever eller studerende i afdelingen. De sygeplejestuderende vil én gang i forløbet undervise social- og sundhedsassistentelever under overværelse af praktikvejleder. Du vil som social- og sundhedsassistentelev også få mulighed for én gang at gennemføre undervisning for elever/studerende under overværelse af din praktikvejleder. Undervisningen evalueres indholdsmæssigt og pædagogisk af praktikvejlederen.

Mesterlære

Er situationsbestemt og individuel undervisning. Vejlederen er rollemodel, og du lærer ved at observere og samtale om, hvad der sker, eller hvordan en situation klares.

Vejledning

Der kan være tale om førvejledning, som er vejledning forud for en planlagt handling. Der kan også være tale om vejledning under en handling, f.eks. ved praktiske opgaver som medicinadministration ved start af praktikken.

Der kan ligeledes være tale om eftervejledning. Som er vejledning på baggrund af en oplevet situation eller handling.

Idé 22

Det vil altid være dig som elev, der er i fokus.

Det er ud fra dine observationer, undren, handlinger, oplevelser, følelser og refleksioner over teori og praksis, at vejledningen finder sted. Vejleders opgave er især at stille spørgsmål, så du får nye vinkler på, reflekterer og anvender teori til at begrunde med.

Ud over den løbende vejledning vil du hver uge have fastlagt $\frac{1}{2}$ times vejledning med din praktikvejleder. Vi forventer, at du er aktiv i forhold til indhold i denne vejledning. Vi anbefaler, at du skriver dagbog ved afslutning af arbejdsdagen. Hermed får du lejlighed til at fastholde og reflektere over situationer ved skrivning. Du kan også bruge dagbogsnotaterne som udgangspunkt for den faste ugentlige vejledning. Ligeledes anbefaler vi, at du ved dagens start tænker over, hvilke uddannelsesmål du skal arbejde med denne dag.

6. Angående medicinadministration

Du vil ca. midtvejs i forløbet under vejledning deltage i medicinadministration af fire patienter. Der gives derimod ikke mulighed for at udøve træning i injektionsteknik, da patienterne ikke accepterer, at elever giver dette. Angående udlevering af PN-medicin, skal du altid søge vejledning hos din vejledende sygeplejerske.

7. Litteratur

Obligatorisk litteratur, som du kender fra teoridelen af uddannelsen, er vigtig baggrund for din praktik.

Følgende litteratur forudsættes læst i forbindelse med de fastlagte undervisningssemner i C8:

Beckgaard, Birgitte (red). *Miljøterapi*, Hans Reitzels Forlag, 1992. Kapitel 1 og 2.

Crafoord, Clarence. *Udviklende fortrolighed*, Hans Reitzels Forlag, 1994. Kapitel 8.

Idé 22

Cullberg, Johan. *Dynamisk psykiatri*, Hans Reitzels Forlag, 1996. Afsnit 33.

Strand, Liv. *Fra kaos mod samling, mestring og helhed*, Gyldendal, 1990. Kapitel 7.

Skizofreni, Psykiatrifondens Forlag, 1997. Hele bogen.

Supplerende litteraturforslag

Hummelvol, Jan Kåre. *Helt - ikke stykvis og delt*, Hans Reitzels Forlag, 1995. Lægemiddelkataloget. Nyeste udgave.

Bøgerne findes i afdelingen. Du er velkommen til at kopiere, men du kan ikke låne dem med hjem.

Idé 23

Psykiatrien i Nordjyllands Amt

Praktikjournal for social- og sundhedsassistentelever og sygeplejestuderende ved Aalborg og Brønderslev Psykiatriske Sygehuse

Beskrivelse: Praktikjournalen er et arbejdsredskab, som anvendes under praktikperioden til at strukturere og skabe overblik over egne læreprocesser under praktikopholdet.

Hvorfor: Formålet med at arbejde med praktikjournalen er at synliggøre egne læreprocesser under praktikopholdet.

Hvem: Praktikjournalen er elevens/den studerendes eget arbejdsredskab og ansvar, men kan samtidig være informationskilde for praktikvejlederen, som vil kunne tage udgangspunkt i den ved vejlednings- og evalueringssamtaler.

Hvornår: Praktikjournalen er tænkt anvendt under hele praktikperioden fra første dag til slut, med daglige og ugentlige nedskrevne overvejelser/refleksioner.

Hvad: Praktikjournalen indeholder følgende:

1. Fremadrettet planlægning for kommende uge/dag
2. Overvejelser/refleksioner over planlagt pleje/aktiviteter
3. Overvejelser/refleksioner over udført pleje/aktiviteter
4. Beskrivelser af hvad, der er lært og hvad, der arbejdes videre med
5. Vurdering i forhold til målsætning for praktikperioden.

Hvordan: Praktikjournalen er opdelt i uge/dagark med vejledende spørgsmål, der kan danne udgangspunkt for egne refleksioner over praksis og samarbejde med praktikvejlederen.

Pædagogiske overvejelser over praktikjournalen
Praktikjournalen er udarbejdet i samarbejde mellem Aalborg Psykiatriske Sygehus ved praktikkoordinator Susanne Dau

Idé 23

og Brønderslev Psykiatriske Sygehus ved oversygeplejerske Mette Borresen. Journalen er et led i en generel tænkning om et mere ensartet praktikuddannelsesstilbud til elever og studerende på tværs af afsnit og afdelinger på sygehusene i Psykiatrien i Nordjyllands Amt.

Praktikjournalen har fået sit navn af to årsager. For det første er ordet praktik knyttet til den specifikke læreproces, som kan tilegnes i praktikken - heraf praktik. For det andet indeholder praktikjournalen elementer, der er lig de dagbøger, som også er blevet og bliver anvendt som læringsredskab i praktikken. Praktikjournalen adskiller sig dog fra dagbøgerne ved at være mere struktureret, og ved at målene for praktikken direkte indgår i journalen i forhold til læreprocessen - derfor navnet journal¹.

Praktikjournalen er udviklet på baggrund af den strukturændring, der er sket i forhold til praktikvejlederfunktioner. Strukturændringen er forløbet i forbindelse med en opkvalificering af praktikvejledere og implementering af nye lønformer².

Praktikvejledningen og de tilhørende funktioner i forhold til elever og studerende var tidligere tilrettelagt således, at meget - til tider næsten alt - plejepersonale i afsnittet hver havde ansvar for én elev eller studerende og deltog i forventnings-, midtvejs-, og slutevalueringer med egen elev/studerende eventuelt sammen med en praktikansvarlig, souschefen eller afdelingssygeplejersken.

I dag er strukturen ændret således, at der i afsnittene er en praktikkoordinator, som også er souschef og derudover to praktikvejledere - en sygeplejerske og en social- og sundhedsassistent, som har ansvaret for henholdsvis gruppen af studerende og gruppen af elever.

1) Journal kommer af latin: *diurnalis* daglig af *dies* dag, og kan oversættes med dagbog

2) Der er til stillingen som praktikvejleder nu tilknyttet et specifikt løntillæg

Idé 23

Dette betyder i praksis, at en praktikvejleder alene eksempelvis skal kunne varetage praktikuddannelsen af op til fire studerende eller fire elever. Dermed må praktikuddannelsen struktureres således, at daglige vejledningsopgaver uddelegeres til øvrigt personale i afsnittet. Hermed vil de studerende og eleverne under deres praktikuddannelse være tilknyttet en praktikvejleder, men i praksis følge forskellige personale i perioder og få indblik i forskellige personers praksiskundskaber. Dette kan uddannelsesmæssigt give eleven og den studerende nogle fordele, idet praktikken kan tilrettelægges ud fra individuelle behov og ønsker i det daglige, men samtidigt forsvinder den tætte én til én kontakt til daglig vejleder. Det betyder, at praktikvejlederens føling med den enkelte elevs/studerendes praktikproces muligvis mindskes³, med mindre der kan findes et praktikværktøj, som danner grundlag for læring og vejledning, og som kan give indblik og føling med praktikprocessen både hos den studerende/eleven og for praktikvejlederen. Her kommer praktikjournalen ind i billedet. Den skal kunne anvendes som et redskab til elevens/studerendes læreproces og danne udgangspunkt for vejlednings- og evalueringssamtaler med praktikvejlederen.

Pædagogisk er praktikjournalen tilrettelagt med fokus på tankerne om øget deltagerstyring, forstået som øget medansvar og aktivitet fra elever/studerende i forhold til egne behov og egen læreproces. Samtidigt er udgangspunktet de eksemplariske læreprocesser, som søges beskrevet i praktikjournalen. Vi vægter dermed didaktik, der nærmer sig modkvalificeringens pædagogik (Illeris, 1981); dog er den samfunds- og organisationskritiske dimension nedtonet i forhold til det relativt korte praktikforløb, som kendetegner disse uddannelser. Formålet med praktikjournalen bliver altså at synliggøre de studerendes og elevernes egne læreprocesser i forbindelse med tilegnelsen af praksiskundskaben (Kirkev-

3) Kvaliteten af kontakten med praktikvejlederen vil til gengæld øges, idet der stilles krav til praktikvejlederne om at have erfaring i praktikvejlederfunktionen, erfaring inden for specialet og deltagelse i længerevarende praktikvejlederkursus (fire ugers kursus for social- og sundhedsassistenter og syv ugers kursus for sygeplejersker)

Idé 23

old, 1989). Dermed beskrives samtidigt den udvikling og erfaringsdannelse, som foregår hos den enkelte elev/studerende.

Sidst i praktikforløbet vil der foreligge en praktikjournal, der både beskriver daglige og ugentlige udviklingsprocesser ud fra den enkeltes aktuelle erfaringsgrundlag. Der er tale om, at rummet for den nærmeste udvikling kontinuerligt beskrives for eleven/den studerende selv, men også for praktikvejlederen, der vil kunne vejlede og støtte den enkelte i hans/hendes aktuelle læreproces således, at der opstår nye refleksioner og nye rum for udvikling. Tanken er rent pædagogisk, at der netop må tages udgangspunkt i, hvor eleven og den studerende er aktuelt i deres lærings- og udviklingsproces jf. Vygotskys teori om zonen for den nærmeste udvikling (Olsen, 1993).

Samtidigt er der lagt et ansvar over på eleverne og de studerende i forhold til egne læreprocesser. Et ansvar for at beskrive egne faglige/personlige mål og egen læreproces. Derudover ligger der et ansvar for at formidle og søge vejledning til denne læreproces, men også at kunne stille krav og mål ud fra de behov, som viser sig via beskrivelserne og bevidstgørelsesprocesserne. Udgangspunktet er altså ansvar for egen læring ud fra didaktiske overvejelser om, at man ikke kan lære nogen noget, uden at den lærende selv er interesseret eller motiveret herfor. Samtidigt kræver ansvar for egen læring, at elever og studerende har kendskab til målet med læringsarbejdet og kan hente praktikvejlederne ind som proceskonsulenter i forhold til deres læreprocesser og udviklingsprocesser i praktikforløbet.

Hvordan er læreprocesserne så tænkt struktureret? Jo, her er refleksionsprocessen (Fagermoen, 1993) valgt som udgangspunkt for de spørgsmål, som strukturerer praktikjournalens udformning, og her er også hentet inspiration fra tankerne bag dagbogsskrivning, hvor udgangspunktet har været refleksion (Bjerknes og Bjørk, 1994). Reflek-

Idé 23

sionsprocessen er vægtet som metode, idet den gør det muligt at spejle egne handlinger og holdninger op imod teori- og praksiskundskab.

Praktikjournalen er i sin udformning tilrettelagt således, at den er anvendelig på forskellige uddannelsesniveauer. Aktuelt skal den kunne anvendes både til social- og sundhedsassistentelevernes, opskolingselevernes og de sygeplejestuderendes praktikuddannelse i afsnittene. Praktikjournalens skematiske og strukturelle udformning er valgt bevidst, da ansvar for egen læring fordrer anvendelige rammer og værktøjer, men også med baggrund i at strukturen kan medvirke til at skabe tryghed og forudsigelighed i forhold til nystartede elever og studerende i praktikken. Det er dog tænkt, at rammerne og strukturen gerne må brydes specielt sidst i praktikforløbet af de elever og studerende, der magter dette. Således er det muliggjort, at der gives rum for de frie refleksionsprocesser og en større kompleksitet alt efter den enkeltes behov, niveau og interesser. F.eks. kan eleverne og de studerende anvende blanke ark, som kan indsættes i praktikjournalen.

Praktikjournalen indføres i første omgang som pilotprojekt i en kommende praktikperiode for elever og studerende på Brønderslev Psykiatriske Sygehus afdeling G. Efter perioden indhentes feed-back på praktikjournalen fra elever, studerende og praktikvejledere. Praktikjournalen vil altså blive evalueret som arbejdsredskab i praktikken med henblik på at kunne justere og eventuelt revidere praktikjournalen, før den indføres som generelt arbejdsredskab for alle elever og studerende på Aalborg og Brønderslev Psykiatriske Sygehus.

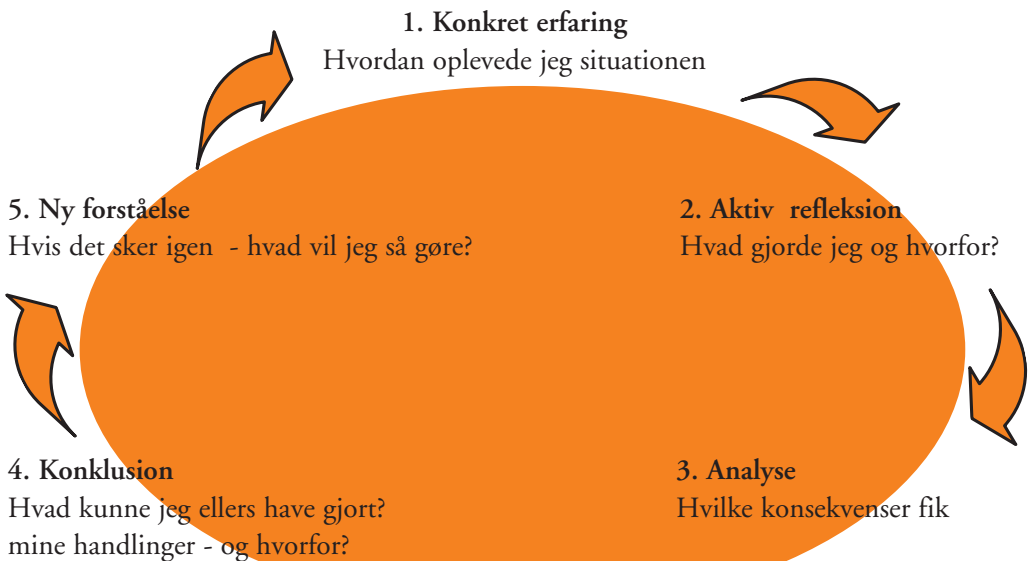
Praktikjournalen som arbejdsredskab tænkes løbende evalueret efter den generelle implementering på de to sygehuse. Evalueringen vil f.eks. foregå via den skriftlige tilbagemelding på de generelle vurderingsskemaer, som alle elever og studerende får udleveret, inden praktikken afsluttes (på Aalborg Psykiatriske Sygehus). Dermed er der taget højde for en løbende revidering og udvikling i takt med uddan-

Idé 23

nelsesmæssige og pædagogiske initiativer og den generelle samfundsmæssige udvikling. Praktikjournalen skal altså ikke ses som et færdigt arbejdsredskab, men et redskab der kan ændre sig og udvikle sig fleksibelt ud fra de generelle behov og krav, der måtte stilles.

Litteraturhenvisninger

- Illeris, Knud. *Modkvalificeringens pædagogik - problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*, Unge Pædagoger, København, 1981
- Kirkevold, Marit. *På tide å oppvurdere den praktiske kunnskapen?*, Sykepleien, nr. 2, 1989
- Olsen, Jan Brødslev. *Kreativ voksenindlæring*, AUC's Forlag, 1993
- Vygotsky, L.S: *Tænkning og sprog*, Hans Reitzels Forlag, København, 1997
- Fagermoen, May Solveig. *Sygepleje i teori og praksis - et*

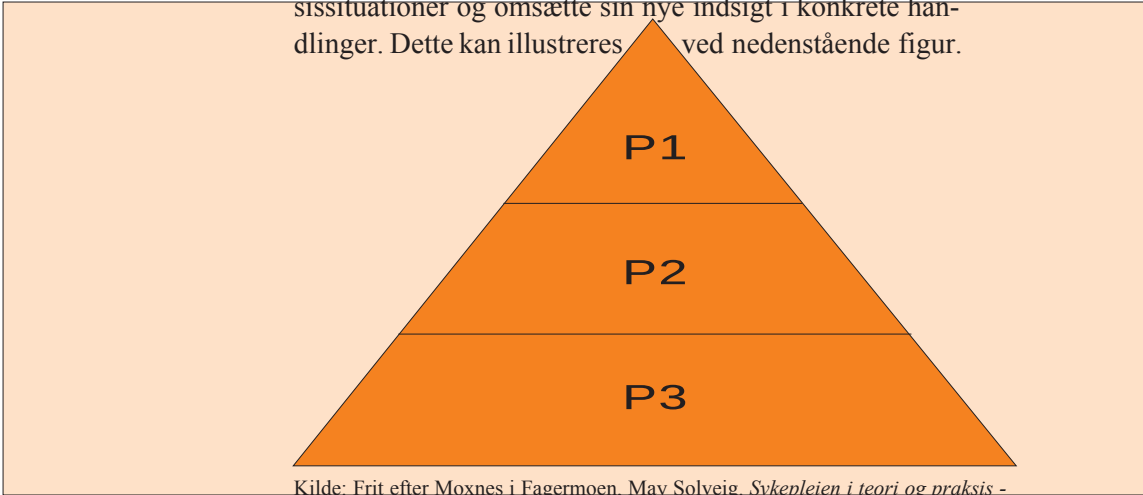
fagdidaktisk perspektiv, Universitetsforlaget Oslo, 1993

Bjerknes, Mari Skancke og Bjørk, Ida Torunn. *Praktiske studier - perspektiver på refleksjon og læring*, 1994.

Idé 23

Refleksionscirkel

Refleksion er en proces, hvor den enkelte beskriver sine erfaringer med egne ord i forhold til egen forståelse. Dette indebærer, at man kan beskrive, analysere og vurdere praksissituationer og omsætte sin nye indsigt i konkrete handlinger. Dette kan illustreres ved nedenstående figur.

Kilde: Frit efter Moxnes i Fagermoen, May Solveig. *Sykepleien i teori og praksis* -

P2: Planet, hvor de konkrete handlinger begrundes/forklares - kundskabsniveauet (kund

P3: Planet, hvor der gøres overvejelser af etisk karakter - etisk/politisk niveau.

Kilde: Frit efter Lauvås, P. og Handal, G. *Vejledning og praktisk yrkesteori*, Cappelens Forlag, 1995.

Praktik-journal	vil du arbejde på at nå i denne uge?	Hvordan skal det foregå? Hvorfor	Hvad skete der, og hvordan gik det? Hvad kunne du have gjort anderledes? Hvordan og hvorfor?
Hvilke personlige/faglige mål	Dato: Hvad har du planlagt og sammen med hvem? (personale/patienter)	skal det foregå sådan? (overvejelser og begrundelser)	Hvad vil du arbejde videre med?

Eksempler på oplæringsarbejdet med eleven

Vagtplanlægning

Der har været eksperimenteret med at lade eleverne lave deres vagtplan selv, hvilket var en stor

Idé 23

et fagdidaktisk perspektiv, Universitetsforlaget Oslo, 1993.

Praksistrekant

Refleksion over praksisoplevelser kan f.eks. foregå via praktikjournalen og ved vejledning. Det er væsentligt at inddrage alle 3 niveauer i refleksionen over praksis - P1, P2 og P3 - planet (jf. Løvli's praksistrekant).

P 1 : Planet, hvor den konkrete handling udføres - handlingsniveauet.

dskab fra egne erfaringer, andres erfaringer og om teori).

	Hvordan og hvorfor?		set i forhold til dine mål for praktikperioden?
		Hvad har du lært af denne proces? Hvor langt er du nået	Beskriv eventuelt hvilke personlige og faglige mål du har vurderet op imod:
succes.			

Idé 24

Eleverne fik en orientering af afdelingssygeplejersken vedrørende de overordnede krav/retningslinier for en vagtplanlægning. Desuden var alle forudsætningerne udleveret til eleverne, f.eks. klinikker, behandlingsmøder, undervisning, sammenfald med vejleder i de forskellige vagter, samt elevernes personlige ønsker. Det var herefter op til eleverne at få vagtplanen til at *gå op*.

Udbyttet blev bl.a. en øvelse i samarbejde og indsigt i organisation og ledelse, hvilket ifølge eleverne har været til stor nytte.

Undervisning

Alle elever/studerende går sammen om undervisningen i afdelingen. Der stilles ikke krav om, at eleverne skal undervise. Det er et tilbud, som de fleste dog tager imod. Afdelingen afholder fast undervisning en gang om måneden, hvor det enten er en elev/studerende eller en ansat i afdelingen, der står for undervisningen. Det vægtes, at eleverne er med der, hvor de kan lære noget.

Der afholdes klinik en gang om måneden, hvor en patient gennemgås af personalet. Der drøftes to-tre problemstillinger, hvor eleven deltager i fremlæggelsen med sine observationer og undren.

Eleverne deltager også i eller holder behandlingsmøder for de patienter, som eleven er medkontaktperson hos.

3.2 Psykiatrisk praktik på Hedebo, Brønderslev

Ideen under dette punkt er taget fra Hedebo, som er en socialpsykiatrisk boform, beliggende i Brønderslev (jf. Social- og service loven § 92).

Beboerne på Hedebo er yngre voksne med en længerevarende sindslidelse eller karakterafvigelse. Sindslidelsen er af en karakter, der umuliggør anbringelse på almindeligt plejehjem, idet der kræves et særligt skolet plejepersonale. Der er fire afdelinger med ni beboere i hver og et fast tilknyttet personale. Beboerne kan bo en årrække på stedet, men der arbejdes mod udslusning til mere selvstændig boligform. I øjeblikket er der seks brugere fra eget hjem i dagtilbud.

Der er ansat 40 personer, heraf to social- og sundhedsassistenter. Øvrige faggrupper er: sygeplejersker, plejere, socialpædagoger, ergoterapeuter, beskæftigelsesvejledere mv.

Der er cirka 40 elever og studerende om året i praktik. Der er otte til tolv af gangen, heraf er der fem social- og sundhedsassistentelever og fire opskolingselever, samt to sygeplejestuderende. Der er en indgangsårslev i en måneds praktik pr. år. Desuden to ergoterapeutstuderende pr. år. Hedebo har i pressede situationer valgt at have et færre antal elever.

Der har siden 1995 været én ansvarlig praktikvejleder, som er uddannet sygeplejerske. Hun har ansvaret for elever og studerende på Hedebo. Praktikfunktionen er på halv tid om dagen, øvrig arbejdstid er tilrettelagt som vagtarbejde (aften, nat, weekend).

Opgaver, der ligger hos ansvarlig praktikvejleder, er bl.a. at tilrettelægge introduktion, undervisning, evalueringer og samtaler med eleverne, samt at sikre at der i praktikforløbet sker en niveaustigning.

Ansvarlig vejleder har en tæt og naturlig kontakt til alle afdelinger og til elevens daglige vejleder. Der udtrykkes meget stor tilfredshed med den måde, hun fungerer på.

Alle daglige vejledere og ansvarlig praktikvejleder har været på praktikvejlederkurser. Ligeledes har der været afholdt vejlederkurser internt i huset, hvilket betyder, at alle har et kursus, også selvom de ikke er daglige vejledere. Alle personaler indgår naturligt i opgaverne i forbindelse med elevuddannelsen. Motivationen for at uddanne sig er høj hos hele personalet.

Idématerialet består af følgende:

Idé 25 “At være i tænkefeltet” fra socialpsykiatrisk boform i Brønderslev

At være i tænkefeltet

Hedebo arbejder ud fra en pædagogisk metode, som personalet kalder “*at være i tænkefeltet*”. Denne metode anvendes i arbejdet med beboerne og i arbejdet med elevernes praktiskuddannelse.

At være i tænkefeltet er refleksion og proces-tænkning og kan sammenlignes med systemtænkning, hvor tænkningen breder sig som ringe i vandet. Hele personalet har arbejdet med at være i tænkefeltet på fælleskurser og anvender metoden i dagligdagen.

Idé 25

At være i tænkefeltet

Eksempler på at arbejde med metoden “at være i tænkefeltet”

En af social- og sundhedsassistenteleverne oplyser, at hun mange gange har oplevet, at hun på spørgsmål, som ikke krævede her og nu svar, har fået svar som: *“prøv at gå hjem og tænk over det spørgsmål, måske skulle du læse noget om forsvarsmekanismer”*. Næste dag tages spørgsmålet så op igen ud fra elevens tænkefelt. De to interviewede social- og sundhedsassistentelever udtrykker, at det har været meget lærerigt. De er meget motiveret til at lære og læser en del, når de kommer hjem.

Praktikvejlederne fortæller, at også i forhold til beboerne bruges tænkefeltsmetoden:

“Når en beboer kommer med en udtalelse som: ‘jeg har det ad helvede til’, så siger vi ikke: ‘du kan få en pille’, nej vi bliver i tænkefeltet, og siger: ‘hvad gør, at du har det sådan lige nu?’, eller: ‘er du vred?’, eller vi siger: ‘er du ked af noget?’ På den måde forsøger vi at øge beboernes selvforståelse”.

Et tredje eksempel på at være i tænkefeltet kommer også fra de daglige praktikvejledere: *“Det drejer sig om en beboer og en elev, som skulle handle ind til madlavningen. Beboeren er god til at finde elevens svage sider og siger: ‘Du har jo ikke noget forstand på psykiatri’. Som vejleder spørger jeg bagefter eleven: ‘Hvad er det, der får beboeren til at sige sådan? Prøv at se på sammenhænge mellem symptomer, forsvarsmekanismer og det normale”.*

En social- og sundhedsassistentelev har følgende oplevelse om kommunikation: *“Laver jeg en fejl i kommunikation f.eks., så siger vejleder, at jeg skal prøve at tænke og undre mig over det, før vi snakker”.*

Idé 25

“I praktikken lærer vi meget om kommunikation, og at det er så forskelligt fra person til person. En vejleder havde fortalt mig, at jeg aldrig skulle spørge en person, som lider af skizofreni, om han havde lyst til det ene eller andet. Alligevel spurgte jeg fejlagtig, om han havde lyst til (...), og så sagde beboeren, at det havde han ikke. Og så stod jeg der og kunne ikke lave om på svaret. Sådan kan man også lære”.

En ansvarlig praktikvejleder nævner dette eksempel: *“Elev-en spørger vejlederen om et eller andet ...”*, og hun svarer: *“Hvis du tænker på de sekundære symptomer ved skizofreni. Hvad gør så, at beboeren gør, som han nu gør ...?”*

I situationsundervisningen er det vigtigt at inddrage teori, at koble teori og praksis og at være i tænkefeltet. Eleven skal ikke bare tage imod råd, men reflektere. Det er ikke nødvendigvis en situation, som eleven selv har valgt, men en situation, som vejleder kan se, der skal vejledes om.

Et eksempel fra daglig vejleder: *“Vi havde en ældre elev, der var vant til madlavning. Hun havde svært ved at se det pædagogiske og miljøterapeutiske i at lave mad. Vi sagde til hende, at hun skulle prøve at tænke på æstetikken, at lave kvalitetsmad, at gøre en frisk fisk ren, serveringen osv.”*

Også i de planlagte undervisningssituationer tages der afsæt i at være i tænkefeltet. I praktikforløbet har eleven flere gange som opgave at lave et oplæg til en planlagt undervisning. Oplægget skal relatere sig til praksis. Vejleders opgave er at spørge ind med den tanke at inddrage beboerens adfærd, symptomer mv. i forhold til teorien og at komme i dialog med eleven. De andre elever er tilhørere, men forventes at reflektere og være aktive i processen.

Holdningen er, at der skal være aktivitet i undervisningen, da foredrag er mindre lærende. Eleven har på skolen især lært om akut psykiatri, men på Hedebo er der

tale om et velbehandlet forløb. I praktikken lærer eleven at se og at koble teori og praksis. Vejleders opgave er også at afdramatisere i forhold til skolen. Hedebo stiller krav om, at eleverne kommer med oplægget, ellers er der ingen undervisning.

3.3 Psykiatrisk praktik på Gentofte Amtssygehus

Præsentation af supervision af social- og sundhedsassistentelever på en psykiatrisk afdeling

Under interviewene med praktikvejledere og social- og sundhedsassistentelever på dette praktiksted vendte man gang på gang tilbage til supervisionsmøderne, der bliver afholdt for alle elever hver 14. dag. Det var stedets største "succes". Derfor valgte projektgruppen at uddybe indhold og form fra disse møder som idé- og inspirationsmateriale.

Baggrunden, for at man har indført supervision, er, at man på afdelingen har en stor mængde elever og studerende - op til 12-15 stykker om året. Da der også er mange andre opgaver, kan eleverne under stressede perioder blive tabt på gulvet.

Derfor besluttede man at opbygge nogle strukturer, udover den daglige vejledning og rutiner med fast morgen- og eftermiddagsmøder for alle på afdelingen, der kunne medvirke til at styrke eleverne individuelt og som gruppe (elevundervisning og supervision). Man indførte *elevundervisning* en gang pr. uge med alle elever og studerende, hvor de selv står for undervisningen og kan invitere gæster. Ifølge interviewene med eleverne fungerer den undervisning ikke optimalt, men de har da ind i mellem haft nogle interessante gæster som f.eks. en patientrådgiver og en kropsterapeut.

Supervisionen fungerer derimod meget godt og beskrives derfor grundigt under nedenstående idémateriale.

Idé 26

Idématerialet består af følgende:

Idé 26 Beskrivelse af supervisionsmøder med elever og studerende fra Gentoft

Beskrivelse af supervisionsmøderne med elever og studerende - fortalt af supervisoren

Supervisionsmøderne forestås af en sygeplejerske med mange års erfaring inden for psykiatrien.

Han fortæller følgende om form, indhold og forløb:

Formålet med supervisionen er:

- *at gøre eleverne til en gruppe, der kan bruge og støtte hinanden*
- *at skabe sammenhæng mellem teori og praktik*
- *at skabe et åndehul for deltagerne både personligt og professionelt*
- *at yde faglig supervision.*

Spilleregler for supervisionen er:

- *at supervisoren har tavshedspligt med mindre andet aftales*
- *at han ikke deltager i evaluering eller vurdering af eleven.*

Supervisionen har kørt siden 1996 og har vist sig at yde et meget positivt bidrag til elevernes uddannelse og dagligdag i praktikken, hvor de godt kan føle sig magtesløse over for patienter, som kan køre på elevernes manglende erfaring. Med den nye social- og sundhedsassistentuddannelse er der kommet elever, der måske er usikre og bange for psykiatrien og slet ikke regner med at arbejde inden for området.

I supervisionen kan de åbne for deres oplevelser og eventuelle faglige problemer, de kan stille "dumme" spørgsmål, man kan forholde sig til det at arbejde i

Idé 26

psykiatrien. Arbejdsdefinitionen på en psykiatrisk afdeling er anderledes end på en somatisk afdeling. Her handler det mere om "væren" end aktiv handling. På afdelingen kombineres supervisionen med elevernes almindelige introduktion. De skal lære at bruge sig selv som instrument, de skal være klar over, hvilke følelser arbejdet giver, således at det kan give et fingerpeg om, hvor patienten er henne.

Forløbet i supervisionen er således, at man starter med en "hvor er I henne - runde". Så går man over til den sygeplejefaglige del, hvor alle skal bringe en oplevelse fra de sidste 14 dage ind. Når alle har gjort det, vælger gruppen, hvilke af oplevelserne, de vil arbejde med i dag.

Eleverne får at vide, at de skal prøve at beskrive - ikke tolke og vurdere.

Superviseren styrer det, så det bliver en diskussion om gængse, faglige ting som grænsesætning, angst etc., så man kommer ind til, hvad problemet er, og hvordan man kan løse det. Man laver rollespil, så alle kan se, hvad der sker, når man laver om på det skete. Nogle gange får eleverne instruktion gennem rollespillene, dvs. superviseren viser dem, hvordan de kan gøre.

Noget andet, superviseren kan gøre, er at bruge deres egen situation som ny elev på afdelingen som en parallel til det at være patient for på den måde at formidle empatien for patienten. At tage udgangspunkt i deres egen situation og omskabe det til teori og empati.

Emner/indhold kan være grænsesætning, empati, containing-function, jeg-svaghed, angst, projektiv identifikation, kontakten og relationen med patienten, den fælles opgave "at komme i dialog med patienten", de forskellige niveauer af kontakt med patienten. Man har bl.a. haft en neurotisk patient i afdelingen oppe som eksempel: "Hvorfor siger hun det samme og samme? Hvad kan

Idé 26

man gøre? Hvordan kommunikerer man med neurotiske patienter? Hvad er det, patienten vil prøve at fortælle os?"

Som eksempel, på at elevers problemer kan bearbejdes, nævnes en elev, der var udsat for chikane af en patient, der var forelsket i hende, fulgte efter hende osv. Hendes situation har været et gentaget tema i supervisionen, og der er blevet arbejdet med den ud fra mange vinkler - også de samarbejds-mæssige i afdelingen.

Læringsaspektet i supervisionen er f.eks. rollespillet eller erfaringsudvekslingerne, hvor eleven gives nye handlemodeller eller muligheder i forhold til de svære situationer, de har oplevet. Hvis det går i hårdknude, får man nogle andre personer til at gennemspille den samme situation for at komme med nye modeller. Det er også en

proces at lære, at man ikke altid kan hjælpe, og at den magtesløshed, der følger af det, er en meget vigtig del af arbejdet i psykiatrien.

Opsummerende kan man sige, at det er vigtigt, at der udvikles et trygt socialt og fagligt klima, og at der er tid hver 14. dag. Supervisionen på denne afdeling har betydet øget motivation og mere åbne elever, som kan bruge deres ressourcer på en mere hensigtsmæssig måde i afdelingen. Der skal naturligvis afsættes nogle ressourcer til det, men de er trods alt minimale i forhold til udbyttet.

Primærkommunal praktik

Den tredje og sidste praktik for social- og sundhedsassistenteleverne finder sted i den primærkommunale sektor.

Vi har valgt at bruge eksempler fra tre praktiksteder: et lokalområde i hhv. Aalborg og Frederikshavn Kommune og et fra Gentofte Kommune.

Fra Aalborg Kommune har vi valgt et ret omfattende materiale med ideer til tilrettelæggelsen af praktikken, uddrag af elevmanual mv., mens vi fra Frederikshavn og Gentofte kommuner viser nogle eksempler på indhold i studiedage/studietimer.

Inden præsentationen af selve ideerne beskriver vi hvert praktiksted, så man kan danne sig et indtryk af stedet og forudsætningerne for at anvende netop disse løsninger/materialer.

4.1 Primærkommunal praktik i Aalborg Kommune

Ideerne og forslagene under dette punkt er taget fra Aalborg Kommune, lokalområde Centrum, Aagades Passage, hvor der er ansat 22 medarbejdere i dagvagt, fordelt på fire grupper. Bistandsplejelederen er daglig leder og har det overordnede ansvar for alle elever i gruppen. I hvert lokalområde er der ansat en uddannelseskoordinator i en stabsfunktion.

Uddannelseskoordinatorens opgaver er at vejlede, koordinere og rådgive i forhold til uddannelse på alle niveauer.

Der er udpeget en social- og sundhedsassistent som medansvarlig vejleder til social- og sundhedsassistentelever. Bistandsplejelederen deltager i midtvejs- og slutevalueringer, læser skriftlige opgaver, deltager så vidt muligt i elevsamtaler og følger af og til med eleven ud til brugerne.

Det er målet i gruppen, at alle som minimum har en social- og sundhedshjælperuddannelse, og at der er ansat mindst tre social- og sundhedsassistenter.

Uddannelseskoordinatoren gennemfører løbende praktikvejlederkurser over 2½ dag, som alle ansatte har deltaget i.

Der bliver gjort meget ud af fra start at lære eleverne at definere deres ansvars- og kompetenceområde for derved at hjælpe eleverne til at finde deres fagidentitet. Alle ansatte inkl. elever skal kunne kende forskel på, hvilke opgaver en hjemmehjælper, en social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent tager sig af.

Der er fælles holdning i gruppen til, at man tager elevarbejdet som en udfordring, hvor eleverne får mulighed for at udvikle sig og komme med gode ideer.

Ved praktikperiodens start får hver elev udleveret en uddannelsesmappe, som indeholder generelle oplysninger og program over allerede indgåede aftaler. Programmet uddybes løbende med elevens individuelle ønsker/aftaler.

Eleven følges med forskellige gruppemedlemmer rundt til alle brugerne i gruppen i de første 14 dage. Eleven skal dag for dag kort beskrive de brugere, hun har besøgt. På baggrund af disse beskrivelser, vælger eleven, hvilke brugere, hun gerne vil arbejde hos. Vejleder og elev taler herefter om elevens beskrivelser af de valgte brugere, og eleven skal

definere, hvad hun mener, der er grundlæggende sundheds- og sygeplejeopgaver hos den enkelte, samt begrunde, hvorfor hun har valgt disse brugere. Elev og vejleder diskuterer, om det er muligt at nå praktikmålene ved at arbejde hos brugerne, og vejlederen stiller krav, om at elevens argumentation er fagligt underbygget. Eleven lærer at argumentere for sine synspunkter og bliver opmærksom på sit ansvars- og kompetenceområde.

Eleven afleverer en kort og konkret skriftlig opgave på ca. en A-4 side en gang ugentlig. Dette for at ruste eleven til at udarbejde den obligatoriske praktikopgave. Der er lavet en liste med forslag til emner/spørgsmål, som eleven kan besvare og få gennemgået med vejlederne i forbindelse med den ugentlige vejledningssamtale. Disse samtaler bliver prioriteret meget højt af alle ansatte i gruppen. Der arbejdes meget målrettet fra praktikperiodens start med at komme igennem samtlige emner/spørgsmål, inden eleven starter med at skrive praktikopgaven.

Kommunens målsætning inddrages meget bevidst i elevens daglige arbejde hos brugerne.

Der er udarbejdet standarder på forskellige opgaver hos brugerne. Disse standarder anvendes bl.a. som kontrol i forhold til elevernes måde at udføre opgaverne på. Bistandsplejelederen forklarer det på den måde, at hun skal kunne stole på, at eleven leverer "varen" hos brugeren efter en given standard.

Idématerialet består af følgende:

Idé 27 Tilrettelæggelse af praktikken

Beskrivelse af valg af brugere og forslag til små skriftlige øvelsesopgaver.

Idé 28 To eksempler fra kommunens "standarder"

Bruges til beskrivelse af daglige gøremål i brugerens hjem.

Idé 29 Uddrag af elevmanual

Handleplan for uddannelsen, forventnings-samtalen/uddannelsesplanlægning og standpunktsbedømmelse.

Idé 27

Tilrettelæggelse af praktikforløbet

Indlæringsperioden på seks uger

Aktivitetsdelen

Mål

At eleven opnår erfaring i at identificere behov for, planlægge, iværksætte og evaluere grundlæggende sundheds- og sygepleje-opgaver, inden for eget ansvars- og kompetenceområde.

At eleven udbygger sit kendskab til de forskellige tilbud inden for aktivitetsområdet.

At eleven under vejledning opnår erfaring i at iværksætte aktiviteter, som virker sundhedsfremmende og netværksskabende.

At eleven under vejledning opnår erfaring i arbejdsplanlægning.

At eleven under vejledning opnår erfaring i tværfagligt samarbejde.

Midler

Eleven iværksætter i samarbejde med borgeren sundheds- og sygeplejehandlinger ud fra borgerens behov, eksempel:

1. Observere ændringer i borgerens sundhedstilstand
2. Genoptræning
3. Forebygge smittespredning.

Eleven orienterer sig om kommunale og private aktiviteter, som findes i området.

Eleven samarbejder med borgeren/grupper af borgere om at planlægge, iværksætte og evaluere aktiviteter. Andre samarbejdspartnere kan ligeledes inddrages.

Eleven trænes i at planlægge og uddelegere arbejdsopgaver under hensyntagen til:

1. Borgerens ressourcer og behov
2. Medarbejderens faglige og personlige baggrund
3. Eget kompetenceområde.

Eleven klarlægger sit kompetenceområde mhp.:

1. At inddrage samarbejdspartnere
2. At henvise til samarbejdspartnere.

Idé 27

At eleven under vejledning opnår erfaring i at planlægge og gennemføre undervisning.

Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i forhold til: nye medarbejdere, kollegaer, elever og borgere.

At eleven opnår kendskab til den administrative og økonomiske styring inden for ældreområdet.

Eleven orienteres om budget/budgetstyring, tjenestetidsplanlægning, pensionsudbetaling, sagsbehandling m.m.

Hjemmesygeplejen

Mål

At eleven opnår erfaring i at arbejde med kort- og langsigtede mål i relation til den enkelte borgers behov.

At eleven opnår erfaring i at identificere behov for, planlægge, iværksætte og evaluere grundlæggende sundheds- og sygeplejeopgaver inden for eget ansvars- og kompetenceområde.

At eleven under vejledning opnår erfaring i tværfagligt samarbejde.

At eleven under vejledning opnår erfaring i at planlægge og gennemføre undervisning.

Midler

Eleven er ansvarlig for i samarbejde med borgeren at vurdere behov for indsatsen samt for at planlægge, iværksætte og evaluere denne.

Eleven iværksætter i samarbejde med borgeren sundheds- og sygeplejehandlinger ud fra den enkelte borgers behov, eksempel:

1. Observere ændringer i borgerens sundhedstilstand
2. Forebygge sengelejts komplikationer
3. Genoptræning
4. Forebygge smittespredning
5. Medicinadministration.

Eleven klarlægger sit kompetenceområde mhp. at:

1. Inddrage samarbejdspartnere
2. Henvise til samarbejdspartnere.

Planlægning, gennemførelse og evaluering

Idé 27

Selvstændighedsperioden på syv uger

Formål

At eleven selvstændigt kan varetage arbejdsopgaver inden for social- og sundhedsassistentens ansvars- og kompetenceområde.

Eleven skal i denne periode arbejde selvstændigt i en bistands-/plejegruppe, med tæt relation til samarbejdspartnerne.

Eleven skal være kontaktperson for egne klienter og skal koordinere opgaver i forhold til bistands-/plejegruppen.

Eleven skal gennem hele perioden deltage i en ugentlig, gensidig evaluering med den daglige vejleder.

Eleven skal samarbejde om en borgeraftale således, at eleven kan skrive sin opgave om denne.

Mål

At eleven er ansvarlig for, i samarbejde med borgeren og medarbejdere, at vurdere behovet for indsatsen, samt for at planlægge, iværksætte og evaluere denne.

Midler

Eleven er ansvarlig for de opgaver, der er nævnt i indlæringsperioden.

Det er elevens eget ansvar, at opgaven sendes til skolen til rette tid.

Opgaver til assistentelever

- beskriv en brugers livssituation/nuværende situation - vis hvordan du observerer
- beskriv en brugers ressourcer og problemer
- hvilken virkning har ressourcer og problemer på brugers livssituation?
- mulige årsager til problemer? (gerne viden fra de seks faggrupper)
- overvej løsningsmuligheder

Idé 27

- beskriv dine overvejelser, når du skal vurdere en brugers behov for hjælp (overblik over totalsituation, overvejelser i

forhold til egenomsorg/selvhjulpenhed - brug de seks faggrupper)

- beskriv hvordan du tilrettelægger hjælpen over en uge
- medicin: beskriv virkning, bivirkning, - interaktion
- beskriv en situation, du har undret dig over/syntes var svær, tag stilling til din egen adfærd - evt. korrigerer adfærd
- overvejelser om ansvar/kompetence
- identificer behov/problemer (i forhold til bestemt bruger) - overvejelser - lang- og kortsigtede mål - handling - evaluering
- beskriv, hvordan du arbejder forebyggende og sundhedsfremmende - konkret i forhold til en bestemt bruger
- hvad er kontaktpersonens rolle/arbejde?
- overvejelser om samarbejde og kommunikation - beskriv, hvad du lægger vægt på, når du skal opnå samarbejde med bruger
- overvejelser/handlinger i forhold til: kvalme, opkast, diarre, forstoppelse, mobilitet/immobilitet (komplikationer hertil), vejrtrækningsproblemer, smerter, feber, væskebalance, ernæring, inkontinens, svimmelhed, tryksår/hudpleje, ødemer.

Idé 28

To eksempler fra kommunens “standarder”

Standard for daglige gøremål i brugerhjem

Køkken: tage opvask, tørre køkkenbord af, tørre komfur af, tømme skraldespand, gøre køkkenvask ren, checke køleskab udenpå/indeni (madvarer og for snavs), gøre eventuel sæbeskål ren, vaske madboks af, vær opmærksom på, hvordan karklud/viskestykker ser ud/lugter, skiftes eventuelt ud.

Badeværelse: Gøre håndvask/fade rene, toilet rengøres, spejl tørres af, bord tørres af, observer om der mangler toiletpapir, toiletpand tømmes, der luftes ud.

Soveværelse: Checke seng, er den ren, der skiftes eventuelt sengetøj efter behov, red seng, rydde op, tørre sengebord af, hvis toiletstol så tøm den og tør stolen af. Opmærksom på at sengen skal vaskes af, så den fremstår indbydende og ikke fuld af støv/madrester. Hvis der er sengehest, vær opmærksom på, at de skånere, der hører til, er i orden. Der luftes ud.

Gang: Måtten rystes. Når vejret er dårligt med regn og sne, sørg for at tørre gulvet over, så brugeren ikke falder. Der kan lægges en avis/måtte til det våde fodtøj, hvis der er faste tæpper.

Observation af bruger: Hvordan har vedkommende det? Er vedkommende, som han plejer? Er der ændringer, gives denne information videre til kollektivet og andre relevante samarbejdspartnere. Er bruger velsoigneret, er tøjet rent, håret rent, barberet (både mænd og kvinder), er tingene, som de plejer i brugerens hjem? Mangler der engangsartikler (bleer, handsker m.m.)? Mangler der madvarer, er der bestilt mad? Hvordan med hjælpemidler som briller - er de rene, høreapparat - virker batterierne? Armbåndsuret - går det? Og er det stillet? Er der brugerbog, så brug den i samarbejde

Idé 28

med brugeren til at skrive dagens arbejde i og eventuelt de aftaler, I har lavet, og - ikke mindst - læs i den!

Observation med hensyn til B/P medarbejders hygiejne: B/P medarbejder er velsoigneret. B/P vasker hænder, inden man går i gang med arbejdet hos bruger, hænder vaskes, inden man smører mad, der vaskes hænder efter bækkenetømning, hænder vaskes, efter at man har hjulpet bruger med at blive vasket, der vaskes hænder, inden man går videre til næste bruger. Få et håndklæde til B/P medarbejderen eller brug papir ved håndvask. Tænk dig godt om, når det drejer sig om brug af handsker. Hvornår bruges latexhandsker, hvornår bruges de "billige" plasthandsker? Ved rengøring i hjemmet bruges de "tykke" handsker, der er indkøbt til dette formål (overforbrug = mindre B/P timer).

Standard for en times rengøringshjælp

Hvad laver vi, når der ydes en times rengøringshjælp

1. Stuen gøres ren (gardiner, gulv, møbler m.m.)

2. Køkkenet (skabe, køleskab, gulv m.m.).

Hos hver enkelt bruger er det individuelt, hvad vi som B/P medarbejder udfører af husligt arbejde i deres hjem. Det er helt afhængigt af, om brugeren er mobil eller ej. Som hovedregel skal vi arbejde ud fra egenomsorgsprincippet "hjælp til selvhjælp".

Hvad vi laver af rengøring i stuen, er op til brugeren og hvilke ønsker, de har, så længe det er forsvarligt over for B/P medarbejderen. Her tænkes på ikke at stå og hænge ud af vinduerne, ikke stå på skamler, gamle stole osv. Ikke flytte sofaer på grund af rygskader. Husk altid at bruge de rigtige arbejdsstillinger. Brug de rigtige rengøringsmidler dvs. med neutral pH værdi. Husk handsker, når der arbejdes med vand.

Rengøring af stue

Idé 28

Støvsuge møbler, tørre støv af, tørre borde af, vaske gulve, vande blomster, tørre vindueskarme af, pudse vinduer, tømme papirkurv, askebægere, være opmærksom på spindelvæv i hjørnerne, vaske gardiner osv. Da dette ikke kan nås på en time, må B/P medarbejderen prioritere sit arbejde sammen med brugeren. Hvis brugers hjem trænger til en stor rengøring, foreslå brugeren at få rengøringsordningen til at komme, da det vil være lettere bagefter at holde bund i det. Ellers gives der besked til kollegaer/leder om, at man har brug for en hjælpende hånd.

Rengøring af køkken

Køkkenhygiejnen er meget væsentlig på grund af bakterier. Især i forbindelse med fødevarer er det vigtigt, at det er rent. Vær opmærksom på egen hygiejne eventuelt håndklæde i køkkenet. Skift karklude og viskestykker, hvis det er nødvendigt, men mindst en gang om ugen. Vær opmærksom på, om glas, bestik og andre køkkenremedier er rene, hvis ikke vaskes de af før brug eller før servering til brugeren.

Tørre borde af, tørre komfur af, tømme skraldespand og askebægre. Sørg for at køkkenvasken er ren.

Får brugeren mad ude fra og ikke kan vaske op, vaskes madcontaineren af sammen med anden opvask. Skabe, skabslåger, skuffer, fliser over vasken tørres af. Køleskabet ses efter, er der dårlig mad, smides det væk. Køleskabet tørres af både ud- og indvendigt, fryser afrimes efter behov. Køkkengulvet støvsuges eller vaskes, hos nogle brugere dagligt. Der pudses vinduer, vaskes køkkengardiner efter behov.

Idé 29

Uddrag af elevmanual

Handleplan for social- og sundhedsuddannelserne Delmål

At vejlederne har samme uddannelse som eleven.

	Hvordan/handlinger	Tidsramme	Ansvar
At eleven vejledes i daglige praktiske opgaver. At vejlederen sikrer, at eleven udfører opgaverne forsvarligt og tilfredsstillende.	B/P-lederen sikrer sig, at vejlederen har samme uddannelse som eleven.	I løbet af første halvår af 1998. Ved naturlig afgang. Når lejligheden byder sig.	B/P-lederen. B/P-lederen.
At vejlederen er rollemodel for eleven.	Eleven og vejlederen har brugersammenfald min. to gange ugentligt. Eleven og vejlederen har dagligt sammenfald, hvor brugeren naturligt kræver bistand fra to medarbejdere. Der afsættes tid til en faglig vejledning hver uge, hvor eleven får feed-back på skriftlige opgaver/vejledes ud fra elevens opgaver hos brugerne/ gennemgang af teori. Vejlederen anvender uddannelsesprogrammet og målene for elevens praktikperiode.	Er etableret i de fleste grupper. Hvor det ikke fungerer optimalt endnu, skal dette iværksættes, inden næste hold elever begynder (medio juni 1998).	Vejlederen. B/P-lederen. Uddannelseskoordinatoren er vejledende og opsøgende.
At vejlederen deltager i forventnings- og målsamtale, ved evalueringer og standpunktsbedømmelser.	Vejlederen er opmærksom på egne metoder/praksis, og hvordan denne påvirker elevens adfærd i det daglige praktiske arbejde.	Vejlederen, der har haft vejlederkurset, er især meget opmærksomme på sig selv som rollemodel. Der har i alt været 125 medarbejdere på vejlederkursus. Der afholdes fire vejlederkurser i 1998.	Vejlederen. Gruppen. Uddannelseskoordinatoren underviser i, hvad det vil sig at være rollemodel, på vejlederkurserne samt ved besøg i grupperne, når det "falder" naturligt.
At vejlederen i samarbejde med B/P-lederen (for social- og sundhedsassistentelevernes vedkommende er de tværfaglige samarbejdspartnere også ansvarlige) planlægger elevens opgaver, så disse svarer til målene og elevens kompetence.	Når en vejleder er "udpeget", planlægges disse samtaler ud fra tidsrammen i uddannelsesprogrammet.	Er etableret.	Vejlederen. B/P-lederen. Uddannelseskoordinatoren - at programmet er hos lederen seks uger før, eleven begynder.
At vejlederen medvirker til at skabe et godt uddannelsesmiljø.	Vejleder og B/P-leder (for social- og sundhedsassistentelevernes vedkommende er de tværfaglige samarbejdspartnere også ansvarlige) anvender uddannelsesprogrammet, som beskriver målene og de praktiske opgaver, der svarer her til.	Er etableret.	Eleven. Vejlederen. B/P-lederen.
	At vejlederen og gruppen erhverver sig viden om, hvordan den enkelte elev indlærer bedst.	Er etableret i de fleste grupper og centre.	Vejlederen, Gruppen. B/P-lederen, hjemmesygeplejen.

Idé 29

Forventningssamtale/uddannelsesplanlægning

Deltagere:

- elev
- vejleder
- bistandsplejelederen (B/P-leder)
- hjemmesygeplejerske
- terapeut
- rådgiver
- centerleder
- uddannelseskoordinator.

Forventningssamtalen/uddannelsesplanlægning foregår i 2. eller 3. praktikuge

Det forventes, at eleven er velforberedt og fremlægger sine faglige og personlige forventninger/mål både mundtligt og skriftligt.

Elevens praktikforløb planlægges ud fra elevens alder, erfaringer og teoretiske fundament. Der aftales ugentlige vejledningssamtaler og disses indhold. Der aftales undervisende opgaver, evalueringer og standpunktsbedømmelse, brugersammenfald med daglig vejleder og tværfaglige samarbejdspartnere, og hvornår eleven følger terapeut, hjemmesygeplejerske, rådgiver og er i centrene.

Forventninger til eleven:

- at eleven arbejder ud fra lokalområdets målsætning
- at eleven når sine mål
- at eleven er delansvarlig/opmærksom på at nå målene
- at eleven kan sige til/fra på opgaver, der går ud over kompetenceområdet
- at eleven stiller spørgsmål
- at eleven beder om hjælp/vejledning
- at eleven kan/vil modtage vejledning
- at eleven kan give konstruktiv kritik
- at eleven lærer fra sig
- at eleven anvender sin teoretiske viden og arbejder med de seks fagområder i det daglige arbejde

Idé 29

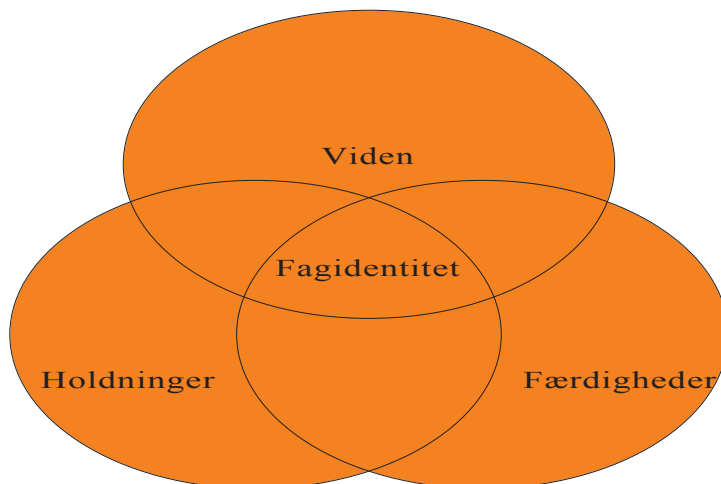
- at der afholdes undervisning for personalet - minimum to gange
- at eleven skriftligt og mundtligt laver forventninger/mål, midtvejsevaluering og vurdering til praktikstedet
- at eleven er en god kollega
- at eleven udviser respekt for såvel brugere som samarbejdspartnere
- at eleven redegør for sine forventninger, forudsætninger, stærke/mindre stærke sider
- at eleven kan kommunikere/lytte
- at eleven har/får opøvet situationsfornemmelse
- at eleven kender sin rolle som elev/medarbejder
- at eleven skriver dagbog, som indeholder oplevelser, forundring, faglige overvejelser/spørgsmål, kommer med forslag til, hvordan en opgave eventuelt kan løses anderledes.

Eleven kan forvente af praktikstedet:

- vejledning en time om ugen
- skriftlige forventninger, midtvejsevaluering og standpunktsbedømmelse
- får grundig tilbagemelding på opgaverne
- brugersammenfald minimum to gange ugentlig
- respekt
- at vejlederen har tid til dig
- at eleven altid er velkommen med spørgsmål
- får afklaret, hvordan eleven kan få hjælp, hvis eleven står alene i en situation, som eleven ikke magter
- får vigtige telefonnumre.

Idé 29

Evaluering/standpunktsbedømmelse

13 punkter:

1. Engageret og ansvarlig for egen uddannelse?
2. Samarbejdsevner?
3. Kan og vil eleven vejledes - bliver det til noget?
4. Tager de stilling/stiller spørgsmål?
5. Kan de kombinere teori og praktik?
6. Omtanke/refleksionsevne?
7. Kompetence, anvendes den, er de fortrolige med den, overholdes den?
8. Observationsevne (ser de noget, hvordan bruges den?)
9. Har de overblik?
 - over en bruger
 - over en gruppe brugere
 - over egen uddannelse
10. Kan de yde omsorg?
 - kan de stimulere til egenomsorg
 - kan de tænke/handle forebyggende
11. Anvender de arbejdsmodellen? (se, tænke, planlægge, udføre)
 - er de problemløsende
 - gør de sig overvejelser, inden de spørger
 - tænker de fremad
12. Tænker og handler de i helheder?

13. Anvender de gruppens og uddannelsens mål?

4.2 Primær kommunal praktik i Frederikshavn Kommune

Ideerne og forslagene under dette punkt er taget fra Frederikshavn kommune, lokalområde Sydbyen.

I kommunen er der ansat en uddannelseskoordinator, hvis arbejde består i f.eks. fordelingen af elever i områderne, afholdelse af kurser samt undervisning i områderne. Ligeledes fungerer han som konsulent for de assisterende områdeledere. Frederikshavn kommune er opdelt i fire områder, hvoraf Sydbyen er det ene.

Personalet er inddelt i otte grupper. Hver gruppe har to - tre social- og sundhedsassistenter ansat, hvoraf en fungerer som gruppeleder og en anden som praktikansvarlig for både social- og sundhedshjælpereleverne og social- og sundhedsassistenteleverne. Der er tilknyttet en hjemmesygeplejerske til hver gruppe, hun fungerer som konsulent.

Området har for nylig været igennem en omstrukturering, og de lægger vægt på at udnytte social- og sundhedsassistenterne fuldt ud, hvilket lykkedes for dem. Der er et fint samarbejde på tværs af alle faggrupperne, og området er meget populært.

Den assisterende områdeleder, gruppelederen og den praktikansvarlige har i fællesskab det overordnede ansvar for uddannelsen af eleverne, og resten af gruppen indgår som daglige praktikvejledere. Det foregår praktisk på den måde, at når eleven får tildelt borgere som kontaktperson, fungerer den person, som plejer at være kontaktperson for vedkommende, som vejleder for eleven.

De prioriterer, at alle, der fungerer som praktikansvarlige, har gennemgået praktikvejlederkursus af fem dages varighed.

Idé 30

Idématerialet består af følgende:

Idé 30 Studiedage og studietimer

Eksempler på emner mv.

Studiedage og studietimer

Studiedage for social- og sundhedsassistentelever

Torsdage kl. 13.00 - 15.00.

Ulige uger uden praktikansvarlig/lige uger med praktikansvarlig.

Tiden kan bruges til:

- læsning af relevante emne
- to og to underviser resten af gruppen hver tredje gang
- relevante videofilm
- refleksion
- støtte og vejlede hinanden i opgaveskrivning
- mulighed for at tilkalde faglært personale.

Forslag til indhold af studietimer

- Diabetes
- Dehydrering
- hygiejne
- parkinson
- brug af rengøringsmidler
- psykiatri
- kommunikation
- respekt for den enkelte bruger
- undervisere ude fra f.eks. tandtekniker, høreomsorg osv.
- filmmateriale.

4.3 Primærkommunal praktik i

Gentofte Kommune

I Gentofte kommune har man forsøgsvis indført en ugentlig studiedag. Der er mødepligt til undervisningen.

Gentofte kommune har Københavns Amts største ældrebefolkning og har som følge deraf mange elever.

I Gentofte kommune er social- og sundhedsassistenterne i 3. praktik normalt i praktik på et dagcenter i 14 dage.

Sidste gang var denne mulighed ikke til stede, da der var for mange social- og sundhedshjælper elever og sygeplejestuderende.

Uddannelseskonsulenten valgte derfor at fordele aktivitetsdage for social- og sundhedsassistenteleverne på ugentlige studiedage.

Idématerialet består af følgende:

Idé 31 Alternativ aktivitetspraktik i Gentofte Kommune

Idé 31

Alternativ aktivitetspraktik i Gentofte Kommune

Ugentlige studiedage

På studiedagene var der undervisning, som regel af et par timers varighed. Den resterende tid på dagen var afsat til studier. Eleverne har været meget tilfredse med dette. Undervisning er oplevet som relevant og interessant, og eleverne har bevaret kontakten til elevkammeraterne i praktikforløbet.

Emnerne var:

- introduktion til dagcenter
- lisitation
- madudbringning
- samvær med demente
- tandpleje/mundhygiejne
- psykiatrisk sygepleje
- Daghjem
- praksisbeskrivelse
- evaluering af praktikperiode.

Derudover var der afsat to dage til opgaveskrivning og to dage til læsedage.

Kvalificering af praktikvejledere

Ideerne og forslagene under dette punkt er taget fra Skolen i Hammer Bakker, hvor man afholder mange kurser for praktikvejledere.

Praktikvejlederkursus i social- og sundhedsassistentuddannelsen

Skolen i Hammer Bakker har afholdt mange korte fem dages praktikvejlederkurser, som konstant udvikles i takt med skolens pædagogiske udvikling. Der udbydes stadig flere korte kurser både på skolen og lokalt på praktikstederne. Indhold og varighed kan tilrettelægges efter praktikstedernes individuelle ønsker og behov.

Baggrund for udvikling af længerevarende praktikvejlederkursus

Tilbagemeldinger fra elever og praktiksteder er i overensstemmelse med evalueringsrapportens vurdering: Der er brug for at udvikle kvalifikationer og vejlederevne/ pædagogisk tænkning hos praktikvejlederne generelt.

“Her er der en oplagt og billig måde at kvalitetsudvikle uddannelserne på:

Vi kan pege på behovet for grundige vejlederkurser, der omfatter såvel teori som rum til refleksion over læring i praksis. Det forekommer ikke (længere) tilstrækkeligt blot at kvalificere vejlederne på et praktisk mesterlære-niveau. Der bør gås et skridt videre, hvor læreprocesser under praktik kommer i centrum. At opkvalificere praktikvejlederne kunne endvidere være et oplagt emne for pædagogiske udviklingsarbejder, hvor såvel amter, kommuner som skoler kunne gå sammen for at løse opgaverne.”

(Evaluering af de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser. UVM 7-168 p. 39, 1996).

Udover det direkte mål - at hæve kvaliteten i den praktiske

del af uddannelsen - vil etableringen af længerevarende vejlederkurser på skolen have væsentlige sidegevinster i form af samarbejde mellem lærere og praktikvejledere vedrørende indholdet i skolens teoretiske undervisning, bedømmelse af opgaver, prøveformer m.m.

Skolen i Hammer Bakker tog derfor initiativ til, at der blev nedsat en styregruppe med en repræsentant fra henholdsvis primærkommunal, psykiatrisk og somatisk praktik, en lærer fra henholdsvis niveau 1 og 2, to praktikkoordinatorer (ansat ved Skolen i Hammer Bakker) og afdelingslederen i skolens kursusafdeling. De to lærerrepræsentanter og praktikkoordinatorerne fra styregruppen blev udpeget til at arbejde i en arbejdsgruppe, hvor kommissoriet var at udvikle et længerevarende praktikvejlederkursus.

Det første kursus blev afholdt som et forsøgs kursus i efteråret 1998 og blev derfor udbudt gratis. Kursisternes evaluering viser, at indhold og længde har været meget relevant og passende. Kursets indhold og metode bliver løbende udviklet, og der er planlagt to kurser i 1999, hvoraf det første er gennemført i foråret 1999.

Beskrivelse af suppleringskursus for sygeplejersker

Arbejdsgruppen, der udviklede det længerevarende praktikvejlederkursus på Skolen i Hammer Bakker, har løbende koordineret deres arbejde med en arbejdsgruppe, hvis opgave var at udarbejde et forslag til rammer for en fælles praktikvejlederuddannelse i Nordjyllands Amt. Sidstnævnte gruppe var sammensat med repræsentanter fra amtets to sygeplejeskoler, Skolen i Hammer Bakker og amtskommunale og kommunale praktiksteder.

I den forbindelse blev det aftalt, at Skolen i Hammer Bakker skulle udvikle og udbyde et suppleringskursus for sygeplejersker, som på forhånd har gennemgået et syv ugers praktikvejlederkursus fra sygeplejeskolen.

Formålet med kurset er, at deltagerne videreudvikler kompetence i forhold til at varetage undervisnings- og vejledningsopgaver i social- og sundhedsuddannelserne.

Idématerialet består af følgende:

Ideerne og forslagene under dette punkt er taget fra social- og sundhedsskolen i Hammer Bakker, Nordjylland.

Idé 32 Program for praktikvejlederkursus i social- og sundhedsassistentuddannelsen

Idé 33 Program for længerevarende praktikvejlederkursus

Idé 34 Program for suppleringskursus for sygeplejersker

Idé 32

Program for praktikvejleder-kursus i social- og sundheds-assistentuddannelsen

Mål

At kursisterne:

- Kan planlægge et praktikforløb, der udfordrer eleven til vækst
- Gennem vejledningssamtale kan hjælpe eleven til at reflektere over egen praksis
- Kan træffe hensigtsmæssige valg med hensyn til at give eleven instruktion, feed-back og vejledning
- Kan evaluere egen praktikvejledning.

På kurset vil der blive lagt op til stor deltag-eraktivitet gennem diskussioner, gruppearbejde, rollespil og bearbejdelse af erfaringer fra egen praksis.

Målgruppe:

Alle, der deltager i uddannelsen af social- og sundhedsassistenter.

Kursusafgift:

Kr. 1.175,00 (inkl. forplejning)

Der kan søges VUS/uddannelsesorlov, hvis du er omfattet af reglerne herom.

Indhold

Modul 1:

Samarbejdsrelationer
Vejledningsteori/metode
Kommunikation
Roller og grupper
Praktikmål
Vejlederrollen
Tilrettelæggelse af et godt praktikforløb

Modul 2:

Praksisbeskrivelse
Erfaringslæring
Valgfri emne ud fra kursisternes ønsker

Der vil i perioden mellem de to kursusforløb blive lagt op til, at kursisterne arbejder med stoffet, og at de til modul 2 medbringer en praksisbeskrivelse, som skal bearbejdes.

Dato:

3/99	Modul 1	29. - 31. marts 1999
	Modul 2	10. - 11. maj 1999
4/99	Modul 1	26. - 28. april 1999
	Modul 2	25. - 26. maj 1999
9/99	Modul 1	30. aug. - 1. sept. 1999
	Modul 2	30. sept. - 1. okt. 1999
10/99	Modul 1	27. - 29. sept. 1999
	Modul 2	25. - 26. okt. 1999

Tilmeldingsfrist:

3/99	1. febr. 1999	9/99	5. juli 1999
4/99	1. marts 1999	10/99	2. aug. 1999

Idé 33

Program for længerevarende praktikvejlederkursus

Formål:

At vejlederen videreudvikler sine pædagogiske forudsætninger i forhold til at skabe et læringsmiljø, som giver den enkelte elev grundlag for faglig og personlig udvikling.

Modul 1:

Mål:

At kursisterne får forståelse for elevens læringsforudsætninger, og hvad eleven skal uddannes til, set i lyset af det moderne samfund.

Indhold:

- Ansvar for egen læring
- Uddannelserne set i et samfundsmæssigt perspektiv
- Det moderne samfund og dets betydning for elev, vejleder og borger
- Køn, alder og socialisering
- Fagprofil i forhold til de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser.

Modul 2:

Mål:

At kursisterne via refleksion bliver bevidste om forskellige menneskesyn og de konsekvenser, det får i forhold til pædagogik og dermed vejledning.

At kursisterne bliver bevidstgjort om den læring, som foregår ved anvendelse af forskellige former for pædagogik.

Indhold:

- Forskellige former for pædagogik
- Forskellige grundsyn på læring.

Målgruppe:

Ergo-/fysioterapeuter, sygeplejersker, pædagoger, plejehjemsassistenter, social- og sundhedsassistenter og andre, der varetager uddannelsesmæssige opgaver i forhold til elever i de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser.

Modul 3:

Mål:

At kursisterne bliver istand til at anvende refleksionsmetoden i forhold til såvel egen praksis som i forhold til vejledning af elever.

Indhold:

- Vejledning - teori og metode
- Refleksion - samtale, dagbog, før-, under- og eftervejledning
- Vejlederroller
- Problematiske vejledningssituationer.

Modul 4:

Mål:

At kursisterne kan tilrettelægge et uddannelsesprogram med udgangspunkt i den enkelte elev, uddannelsens indhold, mål og rammer.

Indhold:

- Vurdering af uddannelsesprogrammer i forhold til mål og rammer
- Et godt uddannelsesforløb - hvordan
- Vurdering af den skriftlige opgave og tilbagemelding på denne
- Midtvejsevaluering og standpunktsbedømmelse
- Studiemiljø.

Kursusafgift:

Kr. 1.600 (ekskl. forplejning).

Der kan søges VUS/uddannelsesorlov, hvis du er omfattet af reglerne.

Adgangskrav:

Praksiserfaring af minimum et års varighed. Erfaringer i vejlederrollen, f.eks. som daglig vejleder. Viden om social- og sundhedsuddannelsernes teoretiske og praktiske indhold.

Idé 34

Program for suppleringskursus for sygeplejersker

Formål:

At deltagerne videreudvikler kompetence i forhold til at kunne varetage undervisnings- og vejledningsopgaver i social- og sundhedsuddannelserne.

Indhold:

- hvem er eleverne i social- og sundhedsuddannelserne?
Køn, socialisering, livsform og social baggrund
- baggrunden for uddannelsesreformen, betænkningen
- social- og sundhedsuddannelsernes struktur, opbygning og lovgrundlag
- uddannelserne set i et samfundsmæssigt perspektiv
- Dannelse og kvalifikationer, niveau og indhold i uddannelserne, prøver i teori og praksis, evaluering, helhedsvurdering
- t være elev/at være studerende - forskellen på uddannelse og studie, fagprofil/identitet
- pædagogiske overvejelser på Skolen i Hammer Bakker, AFEL = ansvar for egen læring
- visioner i social- og sundhedsuddannelserne
- De færdiguddannede som samarbejdspartnere.

På kurset vil der blive lagt vægt på en meget høj grad af deltageraktivitet gennem f.eks. gruppearbejde, diskussion og øvelser.

Målgruppe:

Sygeplejersker, som har gennemgået syv ugers praktikvejlederkursus på sygeplejeskoler og har erfaring som praktikvejleder inden for social- og sundhedsuddannelserne.

Kursusafgift:

Kr. 1.175 (inkl. forplejning). Der kan søges VUS/uddannelsesorlov, hvis du er omfattet af reglerne herom.

Uddannelsesstyrelsens temah³/₄fteserie

I denne serie udsender Uddannelsesstyrelsen publikationer om generelle eller mere specifikke aktuelle emner. Formålet er at skabe debat og inspirere til udvikling i uddannelserne.

I serien er følgende udkommet eller under udgivelse:

1999

- Nr. 1: Grønne initiativer i de almengymnasiale uddannelser (UVM 6-256)
(Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 2: Strategier for erhvervsskolernes PIU-arbejde (UVM 7-278) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 3: Læring i praktikken - i social- og sundhedshjælperuddannelsen (UVM 7-280)
(Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 4: Ikt og vejledning på erhvervsskolerne (UVM 7-276) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 5: Rundt om læring (VHS video, tre små film, i alt 58 min.) (UVM 9-025)
(Voksenuddannelser)
- Nr. 6: Rundt om læring. Teksthæfte (UVM 9-026) (Voksenuddannelser)
- Nr. 7: På sporet af praksis. Antologi (UVM 9-027) (Voksenuddannelser)
- Nr. 8: Ikt i kemiundervisningen - på gymnasiet og hf (UVM 6-235) (Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 9: Ind på teknisk skole - information og vejledning (UVM 7-282)
(Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 10: Frafald flytter: - hvorfor faldt de fra i praktiktiden i Århus? (UVM 7-284)
(Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 11: IT i undervisningen på hhx og htx (UVM 6-257) (Erhvervsgymnasiale uddannelser)
- Nr. 12: Naturarbejde i praksis: - en analyse af kvalifikationsbehov i dag og i fremtiden
(UVM 7-288) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 13: Hvad tænder? Et debatskrift om voksenuddannelse (UVM 9-028) (Voksenuddannelser)
- Nr. 14: Scenarier for erhvervsuddannelsesreform 2000 - inspiration til pædagogisk diskussion
(UVM 7-285) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 15: Nye tilrettelæggelsesformer på VUC (UVM 9-038) (Voksenuddannelser)
- Nr. 16: Q-90 projektet - baggrund, proces og status på erhvervsskolernes kvalitetsprojekt
(UVM 7-286) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 17: Tag hånd om skolekulturen - en vej til skoleudvikling på erhvervsskoler (UVM 7-287)
(Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 18: Debatoplæg om specialundervisning for voksne (UVM) (Voksenspecialundervisning)
- Nr. 19: Casen i psykologiundervisningen - i de almene voksenuddannelser (UVM 9-047)
(Voksenuddannelser)
- Nr. 20: Fakta om erhvervsuddannelsesreform 2000 (UVM 0065) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 21: Efteruddannelse for gymnasie- og hf-lærere. Supplement efterår 1999 (UVM)
(Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 22: Evaluering af pgu - pædagogisk grunduddannelse (UVM 7-289)
(Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 23: Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser (UVM 6-261)
(Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 24: Projektorganiseret undervisning i fysik i gymnasiet og hf (UVM 6-259)
(Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 25: På godt og ondt. Et portræt af elever og deres forhold til mestre og erhvervsskoler
(UVM 7-292) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 26: Evaluering af htx-uddannelsen 1999 (UVM 6-262) (Erhvervsgymnasiale uddannelser)

Oversigten fortsætter på næste side

Uddannelsesstyrelsens temah³/₄fteserie

Fortsat fra forrige side

- Nr. 27: Banebryderprojektet (UVM 5-333) (Grundskolen)
- Nr. 28: Teori og praksis i den pædagogiske grunduddannelse - samarbejde mellem skole og praktiksteder (UVM 7-290) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 29: Praktikhåndbog til den pædagogiske grunduddannelse - et eksempel (UVM 7-291) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 30: På sporet - en antologi om undervisning i dansk som andetsprog (UVM 9-048) (Voksenuddannelser)
- Nr. 31: Erhvervsuddannelse. Hvordan lærer man i praktik? (UVM 7-293) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 32: Samarbejde mellem folkeskole og musikskole (UVM 5-345) (Grundskolen)
- Nr. 33: Heldigvis er vores folkeskole for alle. Elever med flygtninge- eller indvandrerbaggrund skriver dagbog (UVM 5-343) (Grundskolen)
- Nr. 34: Praksisnærhed og tværfaglighed på hhx (UVM) (Erhvervsgymnasiale uddannelser)
- Nr. 35: Q i undervisningsmaterialeerne - lokal kvalitetsudvikling på erhvervsskolerne (UVM 7-294) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 36: Ingeniøruddannelserne. Før, nu og i fremtiden (UVM 0060) (Videregående uddannelser)
- Nr. 37: Beretning 1999 om gymnasiet og hf (UVM 0072) (Gymnasiale uddannelser)
- Nr. 38: Hvad virker? - erfaringer om uddannelse til flere unge (UVM 7-295) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 39: Kontaktlærerens arbejde - lærerroller og helhed (UVM 7-297) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 40: Dansk på arbejde - arbejde på dansk (UVM 9-050) (Voksenuddannelser)
- Nr. 41: Samtale og samarbejde - en kulturel udfordring (UVM 7-296) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 42: Læring i samspil - giver mening (UVM 7-298) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 43: Jeg læste en hel bog og nu tør jeg også skrive (UVM 7-299) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 44: Efteruddannelse for gymnasie- og hf-lærere 2000/2001 (UVM 0075) (Gymnasiale uddannelser)

2000

- Nr. 1: Udvikling af arbejdsmiljøundervisningen - social- og sundhedshjælperuddannelsen (UVM 7-300) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 2: Ideer til læring i praktikken - i social- og sundhedsassistentuddannelsen (UVM 7-301) (Erhvervsfaglige uddannelser)

Publikationerne kan købes hos Undervisningsministeriets forlag eller hos boghandlere